Vol. 5 - 1912

Орган Руського Народного Союза в Амер[ици]

В лучности Сила!

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 4 СІЧНЯ 1912. ЧИСЛО 1. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JANUARY 4, 1912. No. 1.

Христос Раждає ся!

Веселих Сьвят!

D 1

РІЗДВЯНА НЕСПОДІВАНКА.

Тихо падав сніг, вигладжуючи острі лінії домів, проглочуючи вулиці, а ліхтарні і дерева вкриваючи білим ковром, як се тільки може робити наша остра, північна зима. У середині міста, де находять ся великі купецькі доми і торговлї панувало оживлене житє. Потоки сьвітла, виливаючі ся крізь величезні виставові вікна, на яких то тут, то там прилипали грубі платки снігу, неначе хтось кидав кусниками вати, осьвітлювали дороги і хідники, крізь які поспішно вештали ся люди. Всякий двигав щось у руці: пакети, пачки, пакетики. Санки, повози, повозки, тягарові вози безустанно котили ся то сюди, то туди, відбиваючи від білого снігу наче сірі, брудні плями. А понад усим тим гамором, неначе в воздусї, чуло ся сьвяточну нетерплячку, ожидане, настрій. І сей сьвяточний настрій був власне тою пружиною, що уділяючи ся людям, казав їм забути на всї непогоди і прикрости снїжної метелиці.

Гамір, шум і крик, який звичайно панує у такі дни в великих склепах, доходив аж до приватного бюра власгителя. Великий передпокій, тапетовані двері та важкі портієри значно його ослаблювали. Однак все таки у богато пристроєній конторі мимоволї можна було набрати переконаня, що в найблизшім сусідстві находить ся розбурхане, шалїюче море. В сумежнім бюрі заряду раз у раз дзвонили телєфони, раз у раз чутно було голоси урядників. Однак весь сей гамір і шум, здаєть ся, зовсїм не перешкаджав стрункому мужчині, о темній, місцями уже сивіючій бороді. Правдоподібно він уже звик до того і тому спокійно сидів у шкірянім фотели перед величезним бюрком. Його рука держала запалене циґаро, а очи у задумі слідили піднїмаючі ся з нього сині хмарки диму.

Він важко зітхнув, А потім підвів ся, стріпав попіл у мосяжний тарільчик і сказав: „Мусить так бути! Найтяжше було рішити ся; се, що ви, дорогий пане Гельмгольц, відняли менї увесь труд і вступні турботи, се не забуду вам ніколи!“

Сей, до кого були звернені ті слова порушив ся несупокійно на своїм стільци. Окружене і доходячий сюди гамір денервували його.

„Прошу лиш не перецінювати дрібної прислуги. Я знав про ваш замір а припадок допоміг менї. Коли дійсно щось має ся зробити, то як раз тепер; і чи не дивно. Літами глядів я за чимсь відповідним для вас і як раз перед сьвятами нагодило ся. — Чи вільно буде менї побачати ся з панею Оленою?“

„Я трохи побоюю ся, чи не над її сили буде отся несподїванка; уже довгий час, як моя жена не згадувала вже про се. Правдоподібно побоювала ся мого опору“.

„Се буде найкрасший різдьвяний подарунок, який ви її тілько зможете зробити!“, відповів Гельмгольц сердечно.

„На всякий случай видає ся менї се відповіднійшим дарунком, як кусник золота або якесь мальовило, що я її звичайно давав і що вона приймала без найменчої ознаки радости. Бідна жінка! Се були дуже сумні дні, які нам приходило ся переживати по смерти нашого одинака“.

„А я впевнюю вас, що від тепер усе змінить ся. Побачите!“ — відповів встаючи Гельмгольц. „Смерть нашого Михася, моя слабість, тяжка операція Олени — удар за ударом, а один важкійший від другого! За послїдних десять літ ми дійсно радували ся тоді, коли вже Різдво минуло ся. А і днесь здіймає мене страх, такий важкий страх, старий друже, наче б приходило ся здавати який тяжкий іспит! Як вона се прийме? Днесь, по тільки роках, зовсїм не упереджена, не приготована!“

Гельмгольц приступив до нього і приязно положив свою руку на його рамя. „Я зовсїм не обавляю ся! Я знаю аж надто добре паню Олену та її золоте серце! Лиш відваги, відваги, приятелю! Маленьство є пориваючо гарне і сейчас вкраде ся в її серце і душу“.

„Однак чи годило ся менї в такій важній справі рішати самому?“

„Зовсїм природно!“

„А коли се скінчить ся нещастем?“

Правний дорадник засьміяв ся весело.

„Нїчо, зовсїм нїчо не є приготоване; нї моя жінка, нї — “

„Але головна річ, се місце, а сего ніколи не бракнє у пишній віллї Кравс. А кромі сего видає ся менї зовсїм пожаданим, щоб поважана добродійка дійсно зворушила ся аж до найглубших глубин. — Жаль менї лиш, що не буду міг бути сьвідком тої сцени“. Гельмгольц глянув на годинник і з поспіхом сягнув по футро і шапку. „Боже, таж се вже пізно! Мушу йти. А коли має „несподїванка“ явити ся тут?“

„Звичайно обдаровуємо наших людий около девятої години а доперва по тім самих себе“.

„Усе піде гаразд, не журіть ся; моя жінка взяла на себе відвічальність за бездоганний транспорт і доставу“.

Властитель склепу підвів ся і відпровадив друга до дверий. Тут ще раз сильно стиснув йому руку. „Дякую, дуже дякую!“

„Веселих сьвят! Вірте менї, що не пожалуєте сего ніколи!“ Ще одно стиснене рук і адвокат поспішно вийшов на вулицю.

Макс Кравс у важкій задумі сів опять на кріслї. Узяв зі стола фотоґрафію і пильно став оглядати образ гарного, чотирилїтного хлопчика. Очи зайшли йому слїзми і він відставив опять фотоґрафію, кинув скоро оком на портрет гарної женщини, висячий побіч бюрка, і важко похилив голову на руки, Пукане до дверий збудило його з сумних дум.

* * *

Підчас коли відбувала ся отся розмова в бюрі властителя гуртової торговлї, його жінка пильно порала ся за домовим хазяйством. Пишна вілля блестіла чистотою. У гостинній стояли дві украшені ялинки, а столи угинали ся під всїлякими дарунками. О пятій годинї вона приняла поважне число бідаків, обдаровуючи їх повними кошами їди і всїляких дарунків, щоб і їхні діти могли тїшити ся Різдвом. Упоравши ся з тим звільна пішла сходами, на гору. Перейшла спальню і хвилину, нерішучо задержала ся перед дверима.

Все ще тяжко приходило ся їй переступити поріг тої кімнати, яка майже завсїгди була зачинена. Тут пустував колись її синок, аж доки неожидана слабість протягом трьох днів не скосила молоде житє. Днесь, по тільки роках, на саму згадку пережитого, защеміло важко серце і вона з розпукою стиснула руками голову. За мить однак, зібравши усю рішучість відчинила двері. „І як, Марійко, усе в порядку?“ запитала входячи.

Старенька пістунка, що колись бавила її синка, зустріла її з заплаканими очима. „Усе в порядку. Лиш все переставлялам“.

Олена кивнула притакуючи головою, неспосібна відповісти слово. Мовчки вийшла з своєю вірною повірницею у малу спальню. Нїчо тут не хибувало, нїчого не бракло, чогоб потребував до вигоди або розривки малий пустїй.

„Дуже гарно“, похвалила Олена. „А тепер ще лиш одно. Власне тому що ви Марійко так дуже любили мого пустунчика, звертаю ся з тим до вас. Тільки через мого чоловіка, який так важко відчуває пустку у просторім нашім домі, який так пристрасно любить діти, рішила ся я наконець на сей важкий крок. Чи поможете менї і в будучности?“

„З душі і серця — “ більше не могла вимовити.

Олена утомлена, сїла. „Яб була волїла взяти хлопчика“, почала тихо, „але не хотїлося менї вічно мучити мого чоловіка згадкою про нашу болючу страту. А маленька Олеся таке миле дівчатко. Заступимо її родичів, яких важка судьба забрала її так вчасно“.

„То і батько і мати не живуть?“,

„Опікун її говорив, що живе лиш кілька і то далеких свояків. І вони суть так убогі, що годї їм заняти ся сирітками. Батько вмер в наслідок нещасного случаю, а в місяць потім пішла за ним мати, даючи житє дівчинцї. Сиротята пішли в опіку до бабки, яка померла минувшого тижня“.

„А де поділа ся друга дитина?“

„Менї наймилійше булоб, колиб я була могла забрати обоє. Однак, як менї говорено, що найшли ся якісь бездітні, богаті люди, і сї взяли хлопчика за свого. А по друге — се хлопчик, і я хотіла ощадити мужови сумні спомини“.

„Прошу панї, повіз жде готовий“ — сказав входячи служачий. Він, як і вся домова служба, був втаємничений в плян.

„Іду вже“. Олена підняла ся і при помочи Марійки скоро злагодила ся до виїзду. З бючим серцем, з душею налитою несупокоєм сиділа у повозці і скрізь гамір і передсьвяточний рух скоро їхала на передмістє.

У гарнім приходськім будинку панував сьвяточний настрій. Сьвященик вернув власне з вечірного богослуженя і був незвичайно вдоволений, що може наконець віддати малу, десятьмісячну сирітку у руки нової неньки. Кіш з річами дитини поставлено коло візника. Олена старанно отулила дитину і з невисказаною розкошею понесла її до повозу.

„Сповняєте гарне діло, панї. Господь сторицею вам надгородить!“, сказав сьвященик прощаючись. І довго у задумі глядів за повозкою аж доки вона не зникла з його очий на закруті вулиці.

Олена осторожно відхилила отулюючий дитину шаль і пильно глядїла на личко сплячої дитини, осяяної ангельським усьміхом. Неначе тепла филя щастя, щось піднесло ся і заповнило її груди і тихі сльози радости побігли по лици. „Моє ти ангелятко! Буду для тебе доброю ненькою!“ І сї слова зазвучали наче урочиста присяга.

* * *

Марійка ожидала паню в передсїнку. „Пан є в дома уже від чверть години. Тому піду через кухню“. Цікаво глянула під шаль і побачивши румяне личко окружене золотим волосєм, рaдісно закликала: „Алеж се правдиве ангелятко!“ Узяла дитину обережно на руки і понесла.

Усьміхаючись глядїла в слїд за нею Олена. Потім скоро побігла на гору, поздоровила мужа і пішла переодягнути ся. Перший раз від смерти своєї дитини вибрала нинї ясний стрій. „Чи ти готовий?“, запитала опісля, підходячи до чоловіка.

„Позасьвічуй лиш сьвічки, я сейчас приходжу“, відповів, звертаючи ся до неї. Його погляд виражав здивоване на вид її білого строю.

„Слухай!“ — сказала, відгадуючи його здивоване. „Слухай, як дзвонять дзвони. І наш біль і сум ми повинні поконати, і у наших серцях повинно радісно задзвонити. Таж днесь Різдво!“

Скоро підійшла до нього, обняла його і поцілувала у високе чоло, пооране турботами і журбами. „Я маю для тебе таку гарну несподіванку“ прошептала зворушена і скоро вибігла: „будь ласкав і не утруднюй менї!“ Послїдні слова сказала в дверех і зникла.

Здивовано глядів в слїд за нею. „Що се значить?“ Скоро пішов на долину. Тут, у гостинній уже горіли електричні сьвітла а сьвічки ясно палали на ялинках.

Численна служба явила ся. Він однак не зводив очий з лиця жінки, яка звучним голосом почала сьпівати коляду. Її лиця горіли, очи сіяли дивним блеском. Якесь зворушенє било з цілої її постати. Що вона задумала? питав себе, і рівнож став почувати зворушенє. Чи може догадує ся? Неспокійно глянув на службу. Та і сї люди були днесь якісь інакші, не такі, як звичайно. І їх очи з палючим несупокоєм мандрували безвпинно від него до жінки і наоборот.

Урочисті звуки коляди замовкли.

Олена дала знак чоловікови. Разом стали розділювати поміж службу приготовані дарунки. „А де Марійка“, запитав, оглядаючись за нею.

„Вона просила о те дуже, щоб її дарунок дати опісля“, сказала Олена, підводячи чоловіка до столика з ручними жіночими роботами. „Мій найголовнійший дарунок ще не є тут“, сказала, притулюючи ся до нього.

„І мій дарунок для тебе, рівнож ще не наспів“, відповів він поважно. „Не розумію, де...“

Служба нараз замовкла. Ся раптовна тиша спонукала його скоро обернути ся і він побачив, що усї товплять ся до дверий.

„Що стало ся?“

Олена обняла його за шию і глядїла з любовію у його очи.

„Нехай лиш ідуть, вони не хочуть мішати нам. Знай, що я зважила ся на щось великого. Я не могла довше глядїти, як таєна нудьга і сум їли твою душу. І тому я рішила, за те, що ми колись утратили, за — те —“

„Олено, ти — ти? Ти се зробила?“ закликав догадуючи ся усего. А вона уже миттю вибігла з кімнати до сусїдного покою і нараз явила ся з поворотом на порозї. На руках держала ясноволосе дитятко, усе покрите повенню корунок, яке збудивши ся щойно зі сну, товстими рученятами терло синї очи.

„Любий“, промовила крізь плач дріжучим голосом, „маленька Олеся просить для себе о твою вітцівську любов“...

Наче ополомлений важко спер ся о стїну маючи ледви на стільки сил, щоб не впасти, „Олено“, заговорив.

„Лиши менї дитину!“ закликала з розпукою не розуміючи його. „Тут пусто, самітно, сумно! Я не видержу довше без дитини! Лиши менї її, лиши, прошу!“

Нї одно з них не чуло, як на долинї заїхав перед віллею повіз. Нї одно з них не бачило, як якась жінка подала служачому дитину.

Олена піднесла до чоловіка держане у руках маленьство.

А він глядів на обоє крізь сльози наче крізь мраку. І нараз розчинив рамена і кріпко обняв обоє, жінку і дитину. — Обоє не говорили ні слова.

І вони не бачили, що двері до кімнати тихо відчинили ся. Служачий, за яким стояла незнакома жінка і уся домова служба, обережно поставив на землю дволітного хлопчика убраного у білу суконочку. У руках він держав галузку зеленої смеречини. Незнакома шепнула йому щось до уха.

І сьміло хоть незручно хлопчина пішов у перед махаючи галузкою і голосно викликуючи: „Тата! — Мама! — Андрусь іде!"

Олена на звук сего голосу скоро обернула ся. І булаб випустила держану на руках дівчинку, колиб її чоловік не був її скоро піддержав.

„Отсе знова мій різдвяний дарунок для тебе, моя Оленко! Андрійко прийшов просити о твою материньску любов! Тепер маємо аж двоє дітий. — Ясні сльози станули у його очах і він скоро схилив ся до відважного хлопчика і сильними раменами підніс його у гору.

Дитина засьміяла ся весело кличучи: „Сце, сце!"

„Мій дорогий, що се означує?" Але рівночасно мимоволї простягли ся її руки до хлопчика, начеб хотіли захистити його перед невидимими ворогами.

„Се означує, Оленочко, що ти подарувала менї на Різдво дївчинку, а я тобі хлопчика. Тепер будемо мусїли задержати їх обоє, або —"

„Ні! Ні! закликала пристрасно, хапаючи хлопчика за руку і цілуючи його горячо. „Ми задержимо обоє. Вони такі гарні! Чи не так? Але як називає ся малий?"

„Андрейко Пфайфер. Гельмгольц уже здїлав усї вимагані правні формальности, щоб ми могли хлопчика приняти за свого".

Олена глядїла здивовано на чоловіка. „Що кажеш?... Дивна і недостижима є воля Господа. Бо Олеся — се сестра Андрійка".

Здивовано глянув на жінку. „Мій приятель говорив менї прецїнь, що дївчинку взяв якийсь сьвященик..."

„Се правда. Але сей сьвященик взяв дївчинку на мою просьбу, для нас", відповіла.

„Дивна Божа воля!" І горячо притиснув хлопчика до своїх грудий. Був до глубини зворушений. Його очи глядїли з любовію на жінку, яка вспокоювала розплакавшу ся дївчинку. „Подвійна благодать для нас, подвійна благодать для сестри і брата. І я дуже тїшу ся своїм різдвяним дарунком. А ти, Олено?"

Підняла очи і глянула йому в лице. „Слава во вишних Богу, а на земли мир", прошептала тихо. А по хвилинї додала: „Так, найдорожший, серед стільки щастя вернула ся менї відвага до житя, вернула ся надія".

Переклав з німецького

А. Ц.

Прийдіть в поміч „Рідній Школі".

Понизше печатаємо відозву, надіслану нам від управи Краєвого Шкільного Союза у Львові, що завідує фондом Рідної Школи в Галичині. Горячу просьбу заряду сего шкільного фонду поклали ми за наголовок отсеї статї і маємо повну надію, що наша американська суспільність не перейде до порядку дневного ані над словами надісланої відозви ані над змістом отсего нашого поклику.

„В школі наша будучність!" — такий клич лунає широким відгомоном по всіх землях, заселених русько-українським народом. Наш нарід прийшов до переконаня, що без своїх рідних шкіл йому не бути господарем на своїй питомій земли. Нема у нас своєї рідної школи, нема й будучности. Нарікаємо на Ляхів, нарікаємо на Москалів, нарікаємо і на Мадярів і на Румунів, а не бачимо, чи не хочемо бачити, що самим тільки нарікаєм не дібємо ся лучшої долі. Ми маємо навіть претенсію, щоб увесь цивілізований сьвіт станув по нашій сторонї, у нашій обороні, щоб запротестував проти тих насильств, які над нами доконують ся з боку нахабних і безсердечних сусідів-опікунів, — а забуваємо на звісне „моральне" правило: в політицї нема сентиментів! Хто не вміє обороняти себе сам, хто з поля битви стрімголов втікає, хто не вміє **жадати**, а тільки **жебрає** — тому теперішний цивілізований сьвіт може подати лиш одну раду: гинь! пропадай! На сьвіті нема місця для плаксіїв!... У старинних Спартанців був такий звичай, що немічні і слабосилі діти кидали зараз по народженю в глубоку ріку і топили, бо з таких слабовитих дітий не надіяв ся ніхто ніякої помочи. Вже ті старі Спартанці знали, що сьвіт належить тільки до сильних і відважних, що слабодухи не мають місця на земли!

На нашій Руси є дуже богато таких, котрим здає ть ся, що вони уродили ся лишень на те, щоб другим служити. Так воно є в старім краю, так і тут в Америці. Сьвідомі одиниці марнують своє здоровлє над просьвіченєм нашого мужика, а він собі байдуже! Віддай йому своє здоровлє, віддай і житє, а він ані вусом не моргне!... Се вже така вдача! — кажуть. Ой справді, що та вдача нашого посшльства не заслугує на похвалу, бо такою вдачею не почванить ся мабуть ніякий другий нарід на сьвіті!...

Велике щастє для нас і для нашої будучности; що поміж тими міліонами темних мас, які замешкують наші землї, находить ся спора громада одиниць, котрі дивлять ся на сьвіт не очима рабів, але очима людий свобідних. Ся сьвідома громада провідників темного народа збільшаєть ся з року на рік і то в досить прискоренім темпі. Хто прим. порівнає голицько-руські обставини 60-тих років минулого столїтя з обставинами теперішними, сей прийде скоро до заключеня, що у нас за сей стосунково короткий час зробило ся дуже много! А хто се зробив? — Ш к о л а! Доки у нас не було своїх шкіл, доти наш нарід „валяв ся по сьвіті гнилою колодою". Бо, скажіть люди добрі, яка користь могла бути для Руси з тих „інтелїґентів", котрі навіть у своїм домі говорили чужим, незрозумілим народови язиком?... Настали згодом инші, відраднїйші часи. Прийшов Шевченко, Котляревський, Шашкевич, Федькович, Франко — і повіяло на Руси животворним духом. Мало-помалу нарід починає скидати полуду з очий і починає жити своїм питомим житєм. Настало відродженє!

Чи знайдеть ся на сьвіті один сьвідомий Русин, який не тїшив би ся відродженєм своєї, славної колись вітчини? — Певно нї! А коли так, то не повинно бути на сьвіті анї одного сьвідомого Русина, котрий не приложив би своєї руки до сего відродженя! При кождій великій будові треба богато всїляких робітників: і мулярів і теслїв і столярів і бляхарів і ріжних помічників. Таке воно і з нашим відродженєм. Один дає свій талан, другий дає гроші, третий пораду й розраду, а неодин жертвує навіть своє житє! Хто нічого в тій справі не робить, сьому доля уже заздалегідь каже: гинь! пропадай! Для трупів нема місця поміж живучими людьми!

Треба признати, що у нашій старій вітчинї таких „трупів" вже щораз меньше. Налякали ся сего наші „найсердечнєйсі", тай давай видумувати леґенди про „пруске маркі". А ті „пруске маркі" дивують справді неодного щирого Русина. Возьми до рук якунебудь старокраєву часопись, то не можеш начудувати ся, як наш бідний нарід може складати на всїлякі народні інституції такі поважні суми. Не инакше, а бідні людиска прийшли нарешті до переконаня, що тільки „в своїй хатї своя правда і сила і воля".

Наші галицькі братя заінтересували ся тепер найбільше своєю рідною школою. Не можна сказати, щоби в галицьких школах не вчили руської мови. Її вчуть і в школах народних і в польських ґімназіях у східній Галичині, але як вчуть і чого вчуть?!... Сам простий нарід побачив, що йому з такої нібито руської школи і з такої науки не мати ніякого хісна. Руські селяни почали домагати ся від правительства руських, а не якихсь-там утраквістичних (польсько-руських) шкіл. Та тут показало ся, що австрійське правительство дивить ся на Русинів через польські окуляри. Русинів знає правительство тоді, коли прийдеть ся стягнути з них грубі податки і рекрута, але як прийде дати Русинам прим. якусь ґімназію, тоді — adieu meine Herren!, або: ідіть собі з тою справою до Поляків! Таке поведенє віденських рішаючих кругів з колишніми „Тирольцями Сходу" обурює до краю кождісінького Русина, але що може вдіяти безборонний чоловік перед наставленим баґнетом?... Не було ради, тай Русини постановили кріпко взяти ся до закладаня руських шкіл своїм власним коштом. Провідники народу забрали ся до сього дїла вельми обережно, але з великою надією на відповідні успіхи. І ся надія не завела! Отворено одну приватну ґімназію, відтак другу, трету... Хлопи рушили ся, мов пчоли в улию. Треба було закладати не тільки дальші нові ґімназії, але й ріжнородні курси підготовляючі, а навіть звичайні народні школи для наймолодших дітий. Хоч при закладаню тих шкіл Поляки кидали під ноги Русинів як найтяжші колоди, то „почцїви рускі людек" не дав таки збити ся з пантелику і витревав на своїм становищи гордо і непохитно аж до нинїшного дня!

Якби не те, що наш нарід такий убогий (у нас нема капіталїстів!) і якби не те, що тогорічні жнива (а се ціла надія наших селян-бідаків) випали як найгірше, — усї ті приватні руські школи не потребували би журити ся своєю будучностию. Та прийшло лихо, якого ніхто не предвиджував, і наші братя-бідолахи суть тепер приневолені витягати руку до своїх заморських родимців і кликати зі слезами в очах: **Братя, поможіть! Не дайте упасти тим нашим рідним школам, котрі заснували ся для нашого спільного добра з таким кольосальним накладом праці і гроша! Ратуйте молоде руське поколїнє від загибели, а враз з тим ратуйте і нашу народну честь!**

Кого з нас не зворушить ся горяча просьба, особливо тепер, підчас величавого празника Христового Різдва? У нас є хороший звичай, ходити в часї Різдвяних Сьвят з колядою по хатах. Призбирані з коляди грошики ідуть завсїгди на якусь гарну, благородну і богоугодну ціль. Найбіднїйший навіть чоловік не прожене з під вікон свойого дому веселих колядників. Кождий Русин почуває ся до обовязку дати якусь коляду тим, що з нагоди великого празника прийшли до його хижі засьшівати йому про народжену Божу Дитинку і пожелати „чесному господарови" всякого добра на цїлий довгий рік. І по наших руських громадах в Америцї заховав ся ще сей гарний звичай. Тїшать ся бідні людиска своїм руським „Крізмусом" і скидають радо по пару центів на коляду тим, що сеї коляди найбільше потребують. І колиб тільки знайшло ся в кождій нашій громадї кількох охочих колядників — наші галицькі братя були би зовсїм спокійні о свої рідні школи! Колиб так усї ті, що читають отсї стрічки, скинули ся на коляду для „Рідної Школи" в Галичинї по мізерному „ніклеви", повстала би з того округла сумка 909 долярів! А колиб знов кождісінька руська душа в Америцї дала на сю ціль **одного цента**, вийшла би ще гарнїйша квота, бо аж 5.000 долярів! Подумайте собі, Дорогі Читачі, яка то велика втїха настала би між дїтворою з руських приватних шкіл, якби так ся дїтвора дістала від своїх заморських родимців **пять тисяч** долярів на ялинку! Якже би ті дїтиска радїли! Якби вони благословили тих своїх добродіїв, що помогли їм стати розумними та дїяльними членами своєї суспільности!

Щож би тут ще більше сказати? як закінчити отсю нинїшну статю?... „Кому Бог в груди дав серце мягеньке" — як сьпівав колись наш Маркіян — сей не потребує ніякого закінченя, ніяких покликів. Хто розуміє вагу рідної школи для нашого народа, сей з нагоди Христового Різдва не пожалує кілька центів на коляду для „Краєвого Шкільного Союза" у Львові. Хтож „у грудях не серденько, а лиш камінь має", тому вже й сьвячена вода не поможе!...

Обовязок збираня жертв на „Рідну Школу" лежить на нашій інтелїґенції, а передовсїм на нашім патріотичнім духовеньстві. Не відтягайте ся, Всч. Отцї Духовні, від сего народного обовязку! Просимо Вас о се в імя народженого Христа і в імя тої нашої бідної дїтвори, що потребує як найскоршої помочи. Заохочуйте своїх прихожан до обильних складок на сю благородну ціль і посилайте зібрані жертви на подану в долї адресу. Гроші можна слати або через „Свободу", або прямо до Львова: **Товариство „Днїстер", — на „Рідну Школу" (книжочка вкладкова ч. 6800), Lemberg, Austria, Galicia.**

В імени усеї руської дїтвори, що дре ся силоміць до сьвітла і поступу, желаємо всїм нашим американським Родимцям веселих і щасливих Сьвят! Христос раждаєть ся! — Славіте!

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ НОВОГО КРАЮ!

„Рідна Школа" все тїшила ся Вашою памятию та дїставала від Вас сьвяточні дарунки. Минувшого року дістали ми від наших Земляків в Америцї кілька тисяч корон на коляду і нам лекше стало удержувати наші приватні школи. Сего року наші видатки зростуть подвійно, бо до істнуючих приватних ґімназій ухвалив наш шкільний з'їзд, що відбув ся 8. грудня с. р. заложити ще 3 руські приватні ґімназії, 10 народних руських шкіл в містах та 1 дівочий інститут виховавчий для селянських та міщанських дївчат. Сї школи ми мусимо заложити, бо нам конче їх треба. В минувшім роцї шкільнім ми видали на удержанє приватних шкіл **понад 178 тисяч корон**, а тепер прийдеть ся нам видати 225 тисяч — а все те ми мусимо зібрати з дарів та жертв від всїх українців чи то з Галичини, чи з Росії чи з Америки. А що сего року в нас в Галичинї жнива зле випали через довгу слоту і тутки нарід наш збіднів, тому то наші земляки з Нового Краю зволять нам поспішити зпомочию; особливо надає ся до того час Коляди та Нового Року, коли то кождий мимоволї пригадує собі на Рідний старий край, на свою родину та на свій нарід і тоді лучить нас всїх спільна ідея, спільна думка та спільне стремлїнє: визволити ся з ярма. Наші школи причинять ся найбільше до знищеня кайданів, які на нас наложено; тому в імя будучности українського народа кличемо до Вас, наші Дорогі Земляки: **Прийдіть в поміч „Рідній Школї".** При нагоді Коляди зложіть по кілька центів, а з того повстануть тисячі. Нам конче потрібна нагла поміч, **а два рази дає, хто скоро дає!**

Бажаючи Вам, Дорогі земляки, щасливих сьвят Різдва Христового, просимо ще раз згадати і на нас, Ваших братів та сестер, що остають в чужім ярмі, а стремлять до золотого сонця свободи.

Христос Раждаєть ся!

Краєвий Шкільний Союз — Рідна Школа.

ВСЯКІ ЖЕРТВИ ТА ДАРИ НА РІДНУ ШКОЛУ НАЛЕЖИТЬ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ: ГАЛИЧИНА, ЛЬВІВ, ТОВ. ДНЇСТЕР, — НА „РІДНУ ШКОЛУ" (КНИЖОЧКА ВКЛАДКОВА Ч. 6800).

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Заява

Позаян п. Дмитро Капітула, головний предсїдатель Р. Н. Союза уже чує ся на стільки здоров, що є в силї обняти урядованє, тому отсею дорогою подаю до відома усім членам Р. Н. Союза та усім підчиненим відділам, щоби почавши від дня 1-го січня 1912-го року з усіми справами, звязаними з урядованєм предсїдателя Р. Н. Союза і входячими в обсяг його діланя, опять звертали ся до п. Дм. Капітули. П. Дм. Капітула з днем 1-го січня 1912 обняв свій уряд.

Whiting, Ind. дня 31-го грудня 1911 року.

Іван Мартон,
гол. містопредсїдатель.

Заява.

Деякі людці хотять викликати неспокій поміж членами Р. Н. Союза, щоби через неспокій і забуреня ослабити нашу славну орґанізацію. Передовсім вони мають на цїли перетягнути якесь число членів з нашої орґанізації до других, нам ворожих орґанізацій. Супроти того уважаю своїм сьвятим обовязком, як голова контрольної комісії Р. Н. Союза заявити публично: так рахунки як і діловодство в Руськім Народнім Союзї находять ся в цілковитім порядку. Се саме відносить ся і до перестеріганя статутів. Ніхто з урядників ніколи і ніяк не переступив ані не переступає статутів і взагалї до днесь нічо не зроблено такого, з чого моглаб вийти шкода орґанізації. Навпаки! Коли поміщуванє пашквілів в „Свободї“ грозило Р. Н. Союзови поважною небезпекою, сю небезпеку усунено через пороблене відповідних кроків.

Проте, Братя Союзовцї, не дайте ся піддурити нікому, а подбайте, щоби наш славний Р. Н. Союз розвивав ся і дальше на славу та на пожиток американській Руси.

Whiting, Ind. дня 30. грудня 1911.

З братським поздоровленєм

о. Валентин Балог,
предс. контрольної комісії.

Христос Раждаєть ся!

При нагоді сьвят Рождества Христового шлемо усім членам Р. Н. Союза, усім нашим читачам, приятелям і приклонникам сердечні бажаня: Веселих Сьвят! — Редакція.

„Слава во вишних Богу, а на земли мир....“

А вітер віє і віє...

Так сумно якось, сумно дуже.

Білі платки снїгу падуть, падуть. Наче білою габою вкривають тихі поля, луги, долини, гори. Як білі метелики гуляють у воздухах. Мороз. Чорна ніч лягла на міста і села, покрила людське горе і печаль. Замовкли стогін і плач у ту сьвяту ніч. Тихий спокій зійшов на землю.

Далека вітчина. Рідний край. Крізь дрібонькі віконця руських хатин, що ледви-ледви сіріють з під могил снїгу, падуть ясні жмути сьвітла і летять десь гень, далеко, у сніжну віддаль.

Село ворушить ся. Зпершу маленькі громадки, опісля численнійші, густійші. Люди спішать кудись, а усі прибрані у сьвяточну одіж. Кругом самі радісні, щасливі, усьміхнені твари.

Гей, люди! Кудою?

А он там, де серед ялиць, наче цьвітонька лелїє деревляна церковця. Там спішать усі, де серед пітьми ночи ллють ся з вузеньких вікон потоки сьвітла, відки гремить у темряву ночи радісні звуки коляди:

Бог Предвічний,
Народив ся....

* * *

На далекій нерідній чужині. Чорна пітьма залягла землю. У сірій маленькій хатчині, десь на піддашу, на далекім передмістю великої метрополії сьвіта, зібрала ся горстка бідаків. Щоб спільно провести сю сьвяту ніч, згадуючи далекий, рідний край. Тихі слози жалю а рівночасно і надії блестять у очах. Тверді, але щирі наче золото голоси починають стару коляду:

Бог Предвічний
Народив ся....

* * *

І так як перед двома тисячами літ, так і днесь, у сю велику ніч, злинув Ангел з неба, щоб благовістити людському родови велику радість: Прихід Божого Дитятка. І він лине від хати до хати, заходить під низенькі стріхи наших сіл, заглядає у кімнатки на піддашу, та кличе всякому: „Слава во вишних Богу, а на земли мир“.

І слова сї чують бідаки і богачі, жебраки і царі. А Ангел благословить усіх, а найдовше задержує ся над хатками нуждарів, погорджених і покривджених, відкинених і потоптаних. І сипле у їх душі ясні жемчуги надії і тихого сподіваня, шепчучи: „Слава во вишних Богу, а на земли мир“....

* * *

І ми позбувши ся в отсю хвилину в один сей вечір, усіх турбот і невзгодин, забувши на усї житєві пристрасти і журби, з душею налитою у щерть надземським супокоєм і щастєм сїдаємо до Сьвятої Вечері, шепчучи: „Слава во вишних Богу, а на земли мир....“

Сеж Сьвятий Вечір. Рождество Христове! Наймилійші, найсолодші для людського уха слова. Ціле безкрає море любови і Божого милосердя. І з души мимоволї рвуть ся слова полекші: „Слава во вишних Богу, а на земли мир...“

І чомуж сї ангельські слова шепчуть ся у нас лиш в сей великий день? Чому вони не западуть глибоко у душу нашого народа? Не кермують його житєм, його ділами?

Чому?

Чому се велике сьвято Рождества Христового не пригадає нам усім, що сіянє роздорів, вражди і колотнечі не здійснить ніколи сего ангельського заповіту: „а на земли мир во человіцїх благоволенїє“?

Чому ся сьвята ніч не научить нас, що ми не живемо на земли по те, щоб служити своїм низьким пристрастям, але по се, щоб стати такими, аби міг запанувати між нами рай і добро, „мир і благоволенїє“? Щоб і наша многострадальна Русь отерла гіркі сльози, щоб замовк її плач. Крівавий плач на вид нещасних синів своїх, що помагають ворогам „матір розпинати“. Чому?

* * *

І Ангел Руси, летячи понад нашими руськими хатами благовістячи радість словами: „Слава во вишних Богу а на земли мир“, втирає сльози з очий і молить Божеське Дитятко:

„Благаю Тебе, Дитино Божа сьвята, і сльози свої горячі шлю на голі ноженьки Твої. Ратуй від роздорів і колетнечі люд руський, Ісусе малий! Ісусе добрий, в Твій вечір, в Твій сьвятий Божий вечір! Отри сльози горячі нашому людови, влий у його душу тихий сьвіт мира і благоволенія... Щоб народ сей нещасний у згоді і мирі зацвив фіялкою на Твоїй земли. Вислухай молитву мою... Ісусе маленький... Дитино Божа!...“

Чи чуєте молитву Ангела Руси, ви всї, що несете роздор у нашу родину?..

Чи бачите Його kріваві сльози?...

* * *

І ми маймо надію!.. Син Божий, зложений днесь у яслах, що прийшов сьвітови вістити мир і благодать, пішле сих Божих післанців і під нашу стріху.

І прийде пора, вона вже ось тут коло нас, коли і наша родина, у радости, дужими грудьми, без сліз дрижучих, без смутку у голосї, сьпівати ме пісню радости і побіди:

„Слава во вишних Богу, а на земли мир і благоволенїє“.....

ЮВИЛЕЙНИЙ ФОНД ІМ. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА.

Дня 16 падолиста 1911 основателї зложили в часї основаня фонду (гляди ч. 47 з 23 падолиста 1911)	$15.00
З нагоди ювилейного торжества підчас вечерниць і відправи в церкві сьв. Юрія в Ню Йорку зібрано .... (гляди ч. 50 з 14 груд. 1911)	29.00
Дня 25. грудня при нагоді парастасу в руській гр. кат. церкві сьв. Ап. Петра і П. в Джерзи Сіті, Н. Дж. жертвували:	
о. Н. Підгорецький	1.00
о. Й. Чаплинський	1.00
о. П. Понятишин	1.00
о. А. Улицкий	1.00
Чесні парохіяни	11.26
Разом	$59.26

Всякі жертви на Ювилейний фонд імени Маркіяна Шашкевича просить ся посилати на адресу касієра, S. Jadlowsky, Box 76, Jersey City, N. J.

о. Й. Чаплинський, пр.
Сем. Ядловський, кас.
Вол. Каськів, секр.

Вифлеємські образцї.

(До образцїв на 7-ій сторонї.)

Сьвята дрож і почутє найбільшої пошани обхоплює душу побожного мандрівника, який звиджуючи Сьвяту Землю, йде тими полями і лугами, на яких, після оповідань Сьвятого Письма, у перве, серед ночи залунав ангельський голос, благовістячи убогим пастирям, що власне народило ся Божеське Дитятко, Спаситель людства. Під сими мальовничими оливними деревами тоді, як ще і днесь, спочивали пастирі на зеленій, шовковій травици, яка все ще живить численні, пасучі ся на ній отари овець. І тоді, перед сотками літ, серед погідної ночи залунав нараз голос: „Не бійте ся, бо отсе звіщаю вам велику радість і благодять для усїх людий!“

Ходім за пастирями до низенької стаєнки, з якої вийшло спасенє людства. Ось перед нами, на досить високім горбку, взносять ся мури тої церкви, яку побудовано над тою стаєнкою, в якій народив ся Спаситель сьвіта. Отсю церков збудовано в 330-ім роцї по Христї на приказ візантійського цїсаря, Константина. Се є правдоподібно найстарша церков на земли, яка днесь стоїть. Недавно переведені досліди виказали, що отся церков без ніяких змін виглядає ще днесь так само, як її перед 1578-ма роками збудовано. З надвору, а і на нашім образци з самої церкви видно лиш самий дах і находячі ся на нїм два хрести. Отсе, що довкруги церкви, се суть окружуючі її монастирі Вірмен і Греків, яких мури з усїх боків окружують сьвятиню.

На 7-ій сторонї отсего числа ми подали нашим читачам отсї два образцї, іменно „Поле пастирів“, так як воно виглядає днесь та зверхний вид церкви з окружуючими її монастирями.

Buffalo, N. Y. — Black Rock.

Ві второк, дня 9-го січня 1912 р.,
в третий день Різдвяних сьвят

в память 100-лїтних роковин уродин Маркіяна Шашкевича,

спільним заходом і сполученими силами місцевих Товариств: „Бояна“, „Драматичного кружка ім. Івана Котляревського“, товариства „Заокеанська Русь“, Братства сьв. Івана Хрестителя ч. 15 Р. Н. Союза, Сестрицтва Непорочного Зачатія Преч. Діви Марії, Читальні „Просьвіти“ і Товариства „Руська Банда“

відбудесь

о годині 7-ій вечером в церкві сьв. Ів. Хрестителя заупокійна панахида за душу бл. п. о. Маркіяна Шашкевича.

О годині 8-ій вечером на гали п. Вол. Куцевича при улици Grant ч. 930,

Концерт

з слідуючою проґрамою:

1. Вступне слово — о. Лев Сембратович.
2. „Тебе поємъ“ * * * — мішаний хор.
3. Відчит про житє, діяльність і заслуги о. Маркіяна Шашкевича — о. Олекса Пристай.
4. „Ой зійшли ся всї бурлаки“, народна пісня — мужеський хор.
5. „В сьвіт за очи“, поезія Богдана Лепкого — віддеклямує п. Марійка Маласт.
6. „Рідна мова“, слова о Маркіяна Шашкевича, музика о. Ізидора Воробкевича — жіночий хор в супроводі фортепяну.
7. „Підлисє“, поезія о. Маркіяна Шашкевича — віддеклямує п. Онуфрій Гриньків.
8. „Веснївка“, слова о. Маркіяна Шашкевича, музика о. Віктора Матюка, — сопранове сольо в супроводі фортепяну відсьпіває п. Варв. Качор.
9. Привітні промови.
10. Руський народний імн — коляди.

Вступ 25 центів.

Весь дохід призначений на бідних учеників і учениць руської школи ім. о. Маркіяна Шашкевича у Львові.

Новинки.

Пращанє старого і привитанє нового року в Ню Йорку і околиці. Вибила 12-та година в ночи (з неділї на понеділок) і розпочав ся сейчас правдиво пекольний галас: свищуть та ревуть безчисленні сирени фабрик і пароплавів, гудять на улицях труби в устах молодежи, розносить ся гук всїляких імпровізованих бубнів (понайбільше із старих бляшанних начинь), людиска горлають, регочуть ся, скачуть, шалїють... Сям і там чути громовий відгук динамітових вистрілів... Така котяча музика тревае повних 20 мінут, відтак всьо нараз затихає. Старий рік зійшов зі сцени, щоб зробити місце свому молодому товаришови.

По засуді Мак Намарів. Джон Д. Фредерікс, дістрікт атторней з Лос Енджелес, Кал., що — як відомо — був головним обжалувателем (уряд дістрікт атторного в Америцї рівнозначний з урядом державного прокуратора в Австрії) засудженних братів Мак Намарів, опублікував сими днями свої поміченя дотичні сеї справи, а крім того взвав всїх чесних членів робітничої юнії, а з осібна президента тоїж юнії Самуїла Гомперса, щоби вони помогли вишукати всїх учасників звісних динамітових замахів і тим способом привернути давну славу своїй орґанізації. Згаданий Фредерікс висловив ся, що Гомперс „міг би розпечатати уста Мак Намари" і міг би кинути богато сьвітла на сю, ще доси не зовсім вияснену справу. Усїх членів робітничої юнії подїлив Фредерікс в відношеню до справи Мак Намарів на чотири кляси. До першої кляси належали ті люди, котрі вірили, що справа Мак Намарів, без огляду на те, чи вони виноваті, чи нї, нанесе сильний удар орґанізації і позволить ликувати ворогам робучого люду. До другої кляси належали ті, котрі були певні, що Мак Намари невинні. До третої кляси належали такі члени, котрі збирали датки на оборону обох засуджених братів по части з симпатії до них, а по части в тім пересьвідченю, що правда і справедливість не дуже на тім потерплять, як обжаловані брати зайдуть ся на вільній стопі. По признаню виновників усї ті три кляси неначе вилетїли в повітрє. Найсимпатичнїйші з усїх, то члени сеї третої кляси і у тих власне членів належить шукати спасения і підпори для будучности юнії. Члени четвертої кляси — так каже дістр. атт. Фредерікс — не тільки знали, що Мак Намари виноваті, але вони були їх співвиновниками. Вони підмовили їх до злочину, вони підготовляли для обох братів замахи, одобряли їх і приплескували їм тихцем. Вони нібито перші вирекли ся обох злочинців і кинули на них каменем обуреня по їх признаню, але в душі лютили ся них: не за те, що були виноваті, але за те, що до вини признали ся. Отсї люди — говорить дальше Фредерікс — єуть властивими ворогами робітничої юнії і їх треба конечно пізнати та повикидати раз на завше з рядів чесного робучого народа. Свою апеляцію до всїх тямучих членів робітничої юнії кінчить Фредерікс так: „Ідіть до своїх провідників і в імя вашої власної справи присилуйте їх піти до Мак Намарів та видобути від них імена тих, що були моральними виновниками заподїяних злочинів. Справедливість вимагає, щоби виноваті були відповідно покарані, а хто не хоче вимести сьмітя з власної хати, сей не заслугує на поважанє сьвіта, бо сьвіт не вчорашний... він не позволить себе дурити довше!"

Перед страйком. З днем 31. марта с. р. кінчить ся угода, заключена з властителями копалень твердого угля в Пенсильванії, а представителями майнерської робітничої юнії в названім стейтї. Урядники згаданої юнії їздили минувшого вівтірка до Філядельфії, щоб там предложити домаганя майнерів президентови Філядельфійсько-Редингської компанії, Baer-ови, який є головою комітету копальняних власників. Сї домаганя обіймають: побільшенє платнї о 20 процент, признанє юнії і стяганє датків на юнію від робітників через самих властителїв копалень при виплатї (значить ся, кождий робітник мусїв би тоді належати до робітничої юнії майнерів), осьмигодинний час працї, знесенє посднавчої ради, заложеної 1903 р. і платня за видобуте углє після ваги. Загально думають, що властителї майнів на сї домаганя не пристануть, а через те майнери вийдуть з кінцем місяця марта на загальний страйк.

Знайшли смерть під заломленим ледом. Двоє дїтий Френка Грефа з Джерзи Сіти, 10-лїтний Френк і 13-лїтна Альма, вибрали ся на сам новий рік санкувати ся на замерзлий канал Морріс. Лїд був тонкий тай заломив ся і обоє дїти пішли на дно каналу. Збігли ся люди, один чоловік опоясав ся линвою і давши її тримати кільком мужчинам, пірнув сьміло під воду і по короткім часї витяг утоплених. Цїлу годину працювали лїкарі, щоб привернути житє обоїм дїтям, но на дармо! Хоч вони по витягненю з води давали еще слабенькі ознаки житя, то докторам не удало ся таки видерти нещасних жертв дїточої необережности з рук лютої смерти.

В обороні матери. Одна жінка в Бруклині, мати двох дочок з першого подружа, не могла жити зі своїм другим мужом, бо він був пяницею і дуже нелюдяної вдачі. Через те вона його покинула і мешкала осібно зі своїми обома доньками. Оноді її покинений муж прийшов до неї „з візитою" і замісць привитаня, вимірив в голову своєї подруги набитий револьвер. Молодша, 12-лїтна донька скочила з місця і заслонила собою загрожену матїр. Залунав стріл і дївчина упала мертва. Матери не стало ся нїчого, а утїкаючого убійника зловлено і арештовано.

Поборюванє туберкульози. Товариство для поборюваня сухіт в Злуч. Державах видало в 1911 р. 14½ міліонів долярів на борбу против сеї страшної недуги. На сю суму зложили ся фонди федерального правительства, фонди стейтові, повітові, міські і инші. $11.-800.000 з сеї квоти видано на лїченє сухітників по санаторіях та шпиталях, а останок віддано до розпорядимости антитуберкулїчним товариствам, дешевим або безплатним аптикам, школам на отвертім воздусї, санітарним радам і т. п. Найбільше гроший на сей фонд зложив стейт нюйорський. Стейтові правительства і инші публичні тїла проскрібували вже на рік 1912 квоту $10.-000.000.

ДО ВСЇХ ПП. МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Календарі
Р. Н. Союза на рік 1912-ий

уже давно готові і всї ті відділи Р. Н. Союза, котрих секретарі виповнили подану в кількох попередних числах табельку, їх дістали. Деякі відділи а згляднo їх секретарі до днесь ще того не зробили і члени тих відділів до днесь ще не дістали календарів. Просить ся отже тою дорогою усїх членів таких відділів, які не мають до днесь ще календарів, аби пригадали своїм місцевим секретарям, щоби ті безпроволочно виповнили свій обовязок і ще того тижня заслали понисшу табельку на адресу „Свободи". Ті члени Р. Н. Союза, котрі до днесь не мають ще руських календарів, можуть за се подякувати тільки своїм місцевим секретарям. (Словенські календарі будуть готові за три тижнї.)

Імя Братства або Товариства ....

....

Відділ, число ....

Післати на адресу секретаря, яка звучить: ....

....

....

Руських календарів .... примірн.

Словенських календар. .... прим.

Замітка: Витинок повисший мусить бути потверджений братскою печаткою і підписом секретаря. Чим скорше редакція його дістане, тим скорше одержить дотичний Відділ Календарі.

Уряд Р. Н. Союза.

Пошукуваня.

Я, Іван Мороховець із Лїмної хочу оженити ся з **Касею Мотичак**, родом з Дністрика Дубового, пов. Турка, Галичина, і не знаю, де вона обертає ся. Хто би знав про місце її пробуваня, або вона сама, нехай ласкаво зголосить ся на мою адресу: Iwan Morochowec, 1417 Fifth St., So. Bethlehem, Pa.

Пошукую свого батька, **Василя Адама**, що походить з Полян Нисцївських, пов. Кросно, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, нехай буде ласкав подати звістку на адресу: John Adam, Jerome, Pa., Somerset Co.

Родичі глядають своєї дочки, яка назвала себе **Юлїя Шербо**, та яка має находити ся в Шамокін, в готели, напротив „Mulen's Foundry". Отсею дорогою родичі просять чесних шамокинських дївчат і хлопців, щоб при нагоді, колиб з нею стрінули ся, навернули її на праву дорогу і спонукали до повороту домів. Ксеня і Г. Сустереба, 918 Main Ave, Scranton, Pa.

Де є моя сестра, **Марія Куцман** яка в 1910-ім роцї перебувала в Ню Йорку. Нехай зголосить ся на адресу: Tymko Kucman, Belsena Mills, Pa. Clarfield, Co.

Загальний звіт з фонду пошанованя памяти Адама Коцка.

Як раз рік минає, коли американські Русини-Українцї витали у себе Дорогого Гостя, рідну сестру Мирослава Січинського. В місяци грудню 1910 і січню 1911 р. відбув ся ряд віч, на котрих промовляла д-ка Ірина Січинська, з'ясовувала старокраєві обставини та загрівала своїм потріотичним словом всїх щирих слухачів до народної патріотичної роботи. З тої нагоди посипали ся жертви на **фонд пошанованя памяти Адама Коцка.**

Всїх жертв вплинуло на мої руки	$1.443.83
З того вислано до краю:	
10. лютого с. р. 6000 корон	1.216.50
20. мая с. р. 1000 корон ..	204.00
Разом	$1.420.50

В сумі тій містить ся вже і кошт кореспонденції з дотичними особами, до котрих посилано гроші.

Бажанєм д-ки Січинської було також, щоби американські Українці причинили ся до леґального визволеня Мирослава з тюрми, через вношенє петиций о помилуванє до цїсаря Франца Йосифа І. Д-ка Січинська поручила менї занятп ся тою справою, а кошт покрити з фонду А. Коцка. Я дав надрукувати петиції, оголосив в часописях і розіслав петиції до кождого, хто лиш зажадав. Були люди, яким належить ся подяка, що не жалували труду і збирали підписи на визволенє нашого героя. 30.695 душ поклало свої імена на петиціях, щоб бачити вольним нашого героя. Чи ті підписи помогли що до леґального увільненя з тюрми Мирослава, чи нї, однак симпатія 30 тисяч горожан Австрії, які живуть на вільній землї Вашінґтона, не може бути без значіня. Петиції з підписами відіслав я випрост до цїсарської канцелярії у Відни.

Видатки при тім були такі:

Друкованє петиций	$4.00
Коверти до розсиланя і до звертаня петиций	2.10
292 посилок	2.92
Кореспонденція в справі петиций зі сторонами (марки на листи)	32
Посилка петиций до Відня	1.75
Разом	$11.09

Зіставленє.

Загальний дохід	$1.443.83
Загальний розхід	1.431.59
Лишає ся у мене	$12.24

Ті оставші $12.24 не посилав я поки що до краю, бо сподївав ся, що прийде більше гроший і все разом вішле ся. А гроший сподївав ся я таких: Д-ка Січинська писала до мене ось так: „...в Пітсбурґу зібрано на вічу сто двайцять кілька долярів, о. Стефанович вишле, як подужає". Тимчасом о. Стефанович помер, а з грошима не знати, що ся стало, бо писав я і другі комітетові до завідателів спадку по о. Стефановичу, але без успіху. Можливо, що спадкоємці або иншi компетентні особи вислали ті гроші безпосередно до краю, або призначили на яку иншу народну ціль, але публичного справозданя поки що нїгде не можна було побачити.

„Січинський на волї" — рознесла ся вістка по часописях. Народ руський приняв ту новину з одушевленєм, побажав про „чудо" тай втихає. Але та „воля" Січинського може бути гірша від тюремної неволї. Чотирьолїтна вязниця підорвала здоровлє молодому чоловікови. Він вилетів мов пташка з клїтки, без средств до житя. Коли нам дороге імя Мирослава Січинського, дорога його особа, тож не даймо йому пропадати на „волї". Ми повинні зібрати сотки тисяч долярів для забезпеченя його особи від хищних шакалів, що чигають на него і радїб його знова скувати. Такий фонд повинен бути сильнїйший від „Дубрівських" мурів і дати захист героєви, щоб він був безпечний на волї. Я сподію ся, що як в минувшім році, так і тепер позавязують ся комітети і скличуть ряд віч, гомін піде по цїлій американській Україні і посиплять ся жертви на фонд Січинського.

За порадою деяких визначнїйших людий постановив я тих $12.24, які лишили ся з фонду Коцка, обернути на фонд Січинського, мотивуючи тим, що д-ка Січинська поклала не мало труду до збірки тих гроший і що її дуже залежить на щастю свого брата. Скоро лиш завяже ся центральний комітет для фонду Січинського, то я вишлю ті гроші до дотичного касієра, розуміє ся, наколи не стріну ся з протестами що до тої постанови. Єслиб хто не був вдоволений з такого заряджeня, а жадав, щоб та квота $12.24 була вислана до краю на фонд вшанованя памяти А. Коцка, може внести протест приватно чи публично, а по справдженю фактів, що протестуюча особа причинила ся також своєю лептою до того фонду — вишле ся гроші до краю.

Василь Гришко.

Не забудьте жертвувати на Рідну Школу.

Всячина.

¶ Дзвінниця з 10-тисячами дзвонів. Учений анґлїйський археольоґ Блякістон працює від двох років при роскопах на острові Гондурас недалеко міста Нако. Недавно попав він на слїд незвичайно цїкавої сьвятинї, а зглядно дзвінниці, в якій найшов 10 тисяч ріжнородних мідяних дзвонів і дзвінків всїлякої величини. Дзвінки сї були литі на взори ріжних зьвірів і птахів і заховались до нинїшних часів дуже добре. Археольоґ найшов там також ріжні записки, з яких довідав ся, що ся оригінальна дзвінниця з 10-тисячами дзвонів стоїть около 5000 років, а далеко перед приходом Христа складали в нїй тамошні жителї жертви лиликови, якого чести присьвятили сей храм.

¶ Сьвята корова. Колись в давних часах, старинні Египтяни почитали як божество бика, що звав ся Апіс; такий бик мусів бути чорний і мати на лобі білий трикутник. Нинї ще також в деяких краях почитають зьвірята. В Індіях сьвятим зьвірем є корова. Не можна її убивати анї бити, або шкодити їй в який небудь спосіб, противно кождий Індус звертаєть ся до корови з великим поважанєм і пошаною. Нераз буває що така „сьвята" корова вийде в містї на дорогу і положить ся на серединї улицї, — тодї зараз збираєть ся коло неї юрба почитателїв, що стоять коло корови і набожно дивлять ся на своє божество; корови не можна зігнати з дороги, хоч би она лежала на найголовнїйшій улицї і спиняла весь рух в містї.

¶ Оподаткованє жіночої краси. Звісний анґлїйський письменник Джонатан Свіфт, автор „Подорожий Ґулївера до краю Лїліпутів" запропонував був раз в кружку своїх знайомих оподаткованє жіночої краси, що далоб безперечно всїм мінїстрам фінансів великі доходи. До сьої цїли добираноб спеціяльну оціночну комісію з мущин, які мають зголошуючі ся до оподаткованя жінки клясувати відповідно до того, до якої кляси жінка-податник хотїла-б належати. Само собою розуміє ть ся — говорив знаменитий письменник — що кожда жінка хотїла-б належати до найвисшої такси краси і радо заплатила-б належний податок, коли-б — одна біда — після того отаксованя численїлись шанси скорого виходу замуж.

¶ Пажерливий струсь. Кождий знає, що струсї се незвичайно лакомі птицї та їдять все, що тільки можуть захопити, навіть пісок і камінцї і аж дивно, що їм се зовсїм не шкодить. Тому, як хто має добрий апетит і може їсти всї страви, навіть дуже тяжкі і нестравні, говоримо, що має „струсиний жолудок". Але всїх струсів перевисшає пажерливістю оден присвоєний струсь в Калїфорнії, що має імя „цїсар Вільгельм". Має вже понад 20 років, але мимо свого поважного віку тїшить ся добрим здоровєм і їсть все, що йому дають. Найбільше любить помаранчі і вміє їх дуже зручно ловити, як хто йому кидає, та на оден раз може зїсти сорок до пятьдесять штук!

¶ Найбільша книга на сьвітї. Найбільша друкована книжка знаходить ся в Хінах. Надруковано її на початку XIX. в. на приказ китайського цїсаря, який приказав зібрати разом все, що було важне в хінській лїтературі і науцї. Сей твір містить ся в цїсарській біблїотецї, в окремій кімнатї, а сам творить вже велику біблїотеку, бо складаєть ся з 5020 томів; сам зміст книги і показчик займає 20 томів. Цїла книга обіймає 426.204 карток або 832.408 сторін, а букв є 153 мілїони. Книгу надруковано лише в 100 примірниках; в Европі є тільки оден її примірник в Британськім Музею в Льондонї, а куплено його за величезну суму 84.000 корон. Заголовок сеї найбільшої в сьвітї книги по хінськи звучить: „Ту-шу-чі-ченг".

¶ Диво природи. З Парижа доносять, що в місточку Рен є 7-лїтний хлопчик, син місцевого почтового урядника, який, хоть від нікого і нїколи не вчив ся, грає чудесно на скрипцях і фортепянї та компонує чудові пісні. Сим дивним хлопчиком заопікувались професори музичної паризької консерваторії.

Сьмішне.

Як уважає ся на двері.

Один купець сказав свому слузї: „Я йду на хвилину домів а ти уважай на склепові двері!" — Скоро лише віддалив ся купець, вибрав слуга двері з завіс взяв їх на плечі й пішов приглядатись комедії. — Коли він вернув назад, стрітив його пан з докорами. Та слуга відповів: „Тиж казав менї, щоб я уважав на двері. Чиж я се не вчинив?"

В суді.

Судія: Кілько вам лїт?

Молодиця: А я відки можу знати? Буде вже зо трицять!

Судія: А коли умерла ваша мама?

Молодиця: А так буде 35 лїт.

Судія: Та як се може бути? То ви народили ся в 5 років по смерти своєї мами?

Молодиця: Саме так прошу чесного суду, пять років по смерти.

Судія: Та що ви говорите? Як можна по смерти мами народити ся?

Молодиця: Е, прошу пана, бо я від мачохи, не від мами, то нїби так, що мій тато мав дві жінки, а я від другої.

І. С.

Нерозважна злість.

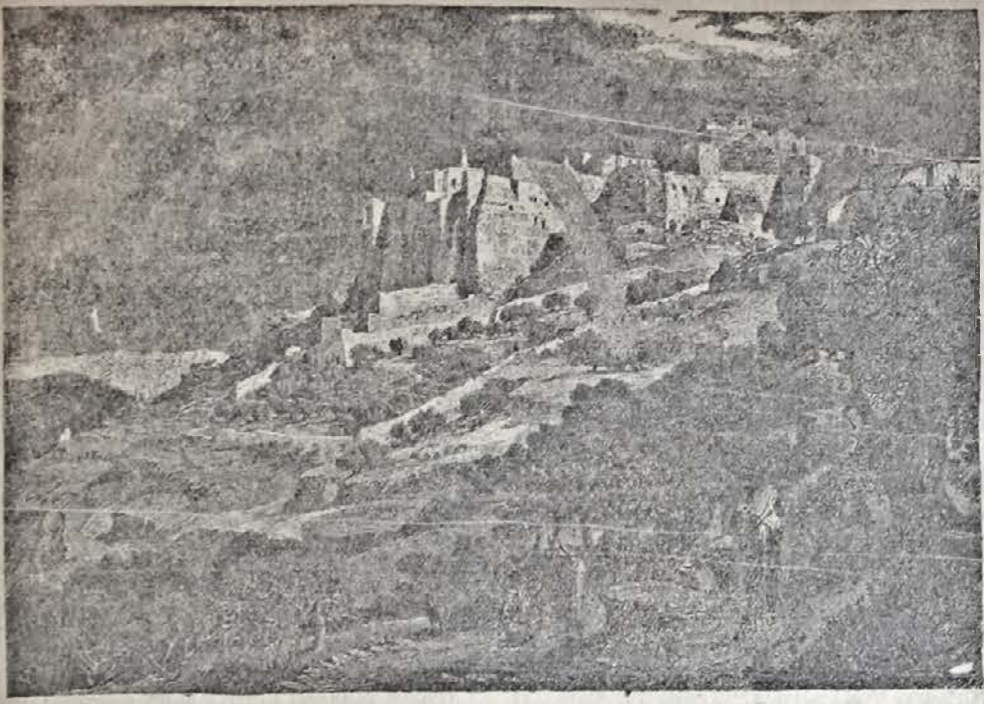
Був раз один чоловік, котрий ідучи по при чужий дім почув як там його хтось хвалив. На те відповів другий: „Дійсно любий товаришу! Він добрий чоловік. Але на жаль має він два блуди: Він нерозважний і злісник."

Ледво він се висказав і ледво почув се стоячий на дворі, коли вже не розважаючи довго влетів до середини і зачав того що говорив дусити: „Лотре!" кричав він мінячись зі злости, „лотре — коли бачив ти мене нерозважним? Коли бачив ти мене злосним?..."

На те розсьміялись всї і сказали йому: „На щоб сей ще потребував говорити? Чи не показав ти нам самий так докладно свою нерозважність і злість?.."

Та хотяй блуд дурного й як би надав в очи — він самий не пізнає його нїколи.

Переповів **Кость Кракалїя**

Церков Рождества Христового в Вифлеємі.

Аматорські вистави „Вифлеємської Ночи“

Ню Йорк, Н. Й.

Дня 7-го січня 1912 р., в гали церковній, 22 Е. 7-ма ул. устроює український хор сценічну ораторію в чотирох актах

„ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ“

І. Я. Луцика. — Музика Копка.

Початок о годині 6-ій вечером.

Просить ся прибути як найчисленнійше, а всякий буде вдоволений. — За комітет *Лазута*

Елізабет, Н. Дж.

Товариство сьпівацьке в Елізабет, Н. Дж. відограє сценічну ораторію з 4-ох актах

„ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ“

в суботу дня 13 го січня 1912 в гали п. Йосифа Чурчака на 154 Front Str., в Elizabeth, N. J.

По представленю живий образ. Ціни місць: Крісла І рядні 50 цнт., ІІ-рядні 35 цнт., ІІІ рядні 25 цнт., для дітей по 10 цнт — Режисер і діриґент хорів д. Л. Шеремета. — Початок точно пів до 8 ої вечер. — Дохід призначений на руську гр. кат. Церков сьв. Володимира в Елізабет, Н. Дж.

Просимо всїх ширих Русинів і Русинок прийти, а певно зацікавить Вас се представлене, а еще більше живий образ, якого Ви з певностію еще не виділи.

Характеризація п. М. Угорчака в Ню Йорку. *Комітет.*

Перт Амбой, Н. Дж.

Подає ся до ласкавої відомости всїм Родимцям, замешкалим на дооколичних плейзах Перт Амбою, що в другий день сьвят, в понеділок, дня 8-го січня 1912 р. відограє ся в великій гали Нікодима, 752 State Str., заходом тут. Тов. драматичного ораторію сценічну

„ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ“

Режисер: п-ї Ю. Зволинська.

Діриґент хорів: д. Ів. Переговський. Початок о год. 8 веч. Вступ 25 цнт. Діти 10 цнт.

Родимці! Приходїть і з найдальших плейзів, возьміть свої діточки, а дуже мило перебудете сьваточний вечер!

Рочестер, Н. Й.

Заходом сьпівацько-драматичного товариства „Боян“ в Рочестер, Н. Й. відбуде ся в понеділок дня 8-го січня с. р. о год. 7.30 вечер в Clinton Hall, 412 Clinton Ave., Rochester, N.Y. представлене

„ВИФЛЕЄМСЬКА НІЧ“

ораторія сценічна в 4 актах І. Я. Луцика. Управит. хору і режисер п. Ст. Ціміхуд. По представленю забава. Ціни місць: І-рядні 50 цнт., ІІ рядні 35 цнт., ІІІ-рядні 25 цнт. — Весь дохід призначений на гр. кат. церкву сьв. Йосифата в Рочестер, Н. Й. — Всїх Вп. Родимців так місцевих як і околичних запрашає ся до ласкавої участи. — За Комітет *Іван Головка, предс.*

Поле пастирів в Вифлеємі.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць січень 1912 р.

Розхід за місяць січень есть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

113.	Янчишин Петро - - -	$1000.00
253.	Хан Афтанас - - - -	1400.00
283.	Коркобеч Юрій - - -	1000.00
119.	Башнянин Ілько - -	500.00
30.	Смолинець Григорій -	1000.00
4.	Келичава Панько - -	1400.00
78.	Куземка Антін - -	1000.00
119.	Пукич Марія ж. Петра	400.00
134.	Козел Анна ж. Михайла	400.00
1.	Слодичка Марія ж. Йосифа	400.00
1.	Амбіцкий Стефан - -	200.00
37.	Фецич Лука - - - -	200.00
46.	Осюрак Николай - -	200.00
145.	Курочка Стефан - - -	200.00
34.	Ставиский Стефан - -	100.00
197.	Іваніцкий Яків - - -	100.00
239.	Квасіньский Михайло -	100.00

Разом виплачено запомог	$9.600.00
Платня гол. урядників за місяць січень - - -	270.00
Адміністр. Союза за міс. січень - - - - - - -	92.87
Календар Р. Н. С. на рік 1912. (часть перша) -	700.00
Весь розхід виносить	$10.663.87

Розмет платить 12.151 членів на ціле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1737 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Фонд Еміґраційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Д. Капітула, предсідатель,
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Подає ся до відомости всім членам „Руського Молодечого Клюбу Поступового" що на річнім мітінґу, який відбув ся дня 25-го грудня 1911 р. зістав вибраний слідуючий уряд: Михайло Бережняк предсідателем, Стефан Милянович заступником предсідателя, Василь Костецький касієром, Антін Онисик секретаром фінансовим, Теодозій Пацала секретаром рекордовим, Андрей Шостак і Антін Кічак контрольорами, Михайло Микитишин заступником контрольорів, Павло Гаврилів бібліотекарем, Михайло Сидор (старший) капітаном, Я. Яремкович, Ізаак Жила і Т. Бігуняк до хоругов, Кузьма Курило і Тарасій Хвалик надзирателями хорих, Теодозій Пацала орґанізатором а його суборґанізаторами Михайло Милянович і О. Осташевський, В. Ґвоздзь дверником. — Урядниками до другого виділу (на горах міста) зістали вибрані: С. Хитрин предсідателем, І. Білик заступником предсідателя, О. Осташевський секретаром, К. Піддубчишин заступником секреря, Стефан Кот касієром, К. Стельмах заступником касієра, Іван Хомінський надзирателем хорих і Михайло Маґаль дверником. — Повідомляє ся також всіх членів, що найближший звичайний мітінґ відбуде ся першого вівтірка по 10-ім т. є. 16-го січня 1912 р. о год. 8-ій вечером в галї церковній. Просить ся о як найчисленнійшу участь, поневе суть еще дуже важні справи до полагодженя. — Михайло Бережняк, предс., Теодозій Пацала секр. рекорд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Братство сьв. Володимира відділ 108 Р. Н. Союза, подає до відома всім Русинам в Ню-Йорку і поза Ню Йорком, що нових членів принимає ся без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після літ в місяцю січню і лютім. Братство платить 5 дол. тижневої запомоги в випадку слабости, а посмертного 100 дол. Тож приходіть і других кличте доки ще час. Мітінґи відбувають ся кождої третої суботи по першім в гали Словенський Дім 167 Е. 4-та улиця поміж Евною А. і 1-ою. Орґанізаторами Братства суть: І. Низникевич і С. Шевців. — В. Цільник, предс., Н. Олексович касієр, І. Низникевич, рек. секр., С. Шевців, фін. секретар. Адрес: 530 E. 18 Str. N. Y. City.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Руське Товариство „Тисьмениця", відділ, 144 Р. Н. Союза подає до відома, що на річнім мітінґу, 29-го грудня 1911 вибрано новий уряд на рік 1912, як слідує: Антін Ленський, предс., А. Зубрицький, секр., Д. Мотюк, кас., Д. Лящинський, заст. предс., Й. Сосновський, заст. секр., К. Подлуський, заст. кас. Тростіси і контрольори: Йосиф Мартинець і Стефан Піцак, господар в гали: Стефан Гарасимів. Мітінґи відбувають ся що друга субота під ч. 134 Е. 7-ма улиця у Мілера. Урядові години: Вівторок, Четвер і Субота від 6-сї до 9-ої год. вечером в офісї під ч. 162 Е. 3-та улиця. — А. Ленський, прадс., Д. Мотюк. кас., А. Зубрицький, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Братство сьв. Фльора і Лавра, подає до відомости, що мітінґ відбуде ся дня 7-го січня 1912 на котрім котрім кождий член має явити ся, бо є важна справа до полагодженя. — Т. Ґут, предс., І. Паславський, кас., Петро Кульчицький, секретар.

НЮАРК, Н. Дж. Від. 90 подає до загальної відомости усім Братствам в Нюарку і упрашає їх щоби були добрі а на день 20-го січня с. р. не справляли ніяких балїв, позая відділ 190 устроює в той день баль і запрашає усіх щирих Русинів і Русинок на той день зійтись і весело забавити ся. Баль відбуде ся в гали Пэшкайти н-р 103 Jackson Str. недалеко від Ferry Str., о 2-ій годинї пополудни. Вступ 25 цент. Добра музика. — Комітет.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 247 повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 17-го с. м. Кождий член має явити ся; неявивший ся заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари. Звільнені лиш ті, що мешкають по далеких плейзах. — І. Борин, пр., М. Возьний, скр. фін., І. Іванко, кас.

СТ, ЛУІС, МО. Бр. сьв. Волод. Велик., від. 179 подає до відомости, що слїдуючий мітінґ відбуде ся о тиждень скорше, т. є. 14-го січня 1912 року зараз по Сл. Божій в церковній гали; на тім мітінґу буде обговорювати ся дуже важну справу. Неявивший ся член платить кару. — Дмитро Коштовський, секр.

КОВТЕСВІЛ, ПА. Бр. Сош. сьв. Духа, від 248 повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 8-го січня с. р. в гали В. Воловника, 104 Бекер стр. Неявивший ся член заплатить $1.00 дол. а урядник 2.00 дол. кари. — В. Воловник пр., П. Мокрій, скр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. сьв. Василія Вел., відділ 278 повідомляє своїх членів, що дня 14-го січня 1912. т. є. в день Нового Року і Василія Великого, кождий член має явити ся в параді і з відзнакою о годині 9.30 рано в галї церковній; а о год. 10-ій вирокує ся до церкви на Службу Божу. Неявивший ся на час буде караний після ухвали з дня 24 грудня, т. є. $1.00 кари. — Йосиф Котик, пред., Михайло Біляньский, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 274 подає до загальної відомости всім членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 21. січня 1912 р. На тім мітінґу має полагодити ся всї справи з цілого 1911 року а також буде ся приймати нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член платить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Також буде ся вибирати новий уряд на рік 1912. Довгуючі члени єсли не виплатять свого довгу будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. — Теодор Волощак, секретар.

КЕНТ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 299. вовідомляє всїх своїх членів, що головний мітінґ відбуде ся дня 14-го січня 1912 р. Початок о годинї 1-ій по пол. На тім мітінґу буде вибір нового уряду і справозданє касове за рік 1911. Довгуючі члени мають виповнити свої залеглости, бо в противнім разї стратять право до запомоги і зістануть суспендовані. Кождий член що не явить ся на мітінґу заплатить 50 ц. а урядник 1. кари. Мітінґ відбуде ся в гали ч. 38 у Прокопа Іванюка. — П. Іванюк, предс., Іван Рилов, секр.

ІЗГОЛМ, МІНН. Бр. сьв. О. Николая від. 37. подає до відомости всім своїм членам місцевим і позамісцевим що річний мітінґ відбуде ся дня 21. січня о год. 1-ій по пол. На сїм мітінґу буде справозданє касове і вибір нового уряду на рік 1912. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разї будуть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 1 доляра кари а урядник 2 дол. На тім мітінґу будемо принимати без вступного до братства а до Союза після статута. — Петро Куречка предс., М. Косяк, кас,, Петро Жентичка, секр.

ВІЛКСБАРЕ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99. Р. Н. С. подає до відомости, що дня 17-го грудня 1910 відбув ся річний мітінґ на котрім вибрано слїдуючий уряд на рік 1912: А. Мандзиняк предс.; Григорій Яцур, з. пр.; П. Герман секр.; А. Шийка з. секр.; Фед. Щурик кас.; Пилип Оберець з. кас.; М. Іванчик записник; Пилип Крохмалюк, М. Бедзик, Мих. Фітяк, контр. комісія; Гр. Синюта капітан; Гр. Ґулька і Василь Чопіль надз. хорих; Ілько Шийко господар; Петро Попадюк надверник; В. Возьний, М. Остапюк, Дем. Малицький хоруж. — Петро Герман секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая від. 127. Р. Н. С. повідомляє всїх членів, що річний мітінґ відбув ся дня 19. грудня 1911 р. на котрім вибрано новий уряд на рік 1912 як слїдує: Андрей Ґрех предс.; Андрей Бумбар секр.; Ст. Пришлївський, кас.; Рівночасно повідомляє ся, що слїдуючий мітінґ відбуде ся 21. січня 1912 на котрий мусить явити ся кождий член під карою 25 ц., понеже суть важні справи до обговорюваня. — Андрей Бумбар, секр.

Н. С. ПІТСБУРГ, ПА. Бр. „Лицарів сьв. Георгія", від. 250. подає до відомости, що річний мітінґ відбув ся 10. грудня 1911 р., на котрім вибрано новий уряд на рік 1912. До уряду війшли слїдуючі: Стеф. Маційовський предсід.; Анд. Жук, заст. предс.; Сильвестер Кос, секретар; Вас. Копик, заст. секр.; Вол. Стадник, касієр; Йосиф Куривчак, Ґервазій Мідяновський, Олекса Михалик, опікуни хорих; Петро Крайник, Дмитро Маційовський, Вас. Дербіш, контрольна комісія; Іван Станко, капітан; Федор Волошин, хорунжий; Василь Москаль, дверник; адрес братства такий: S. Koss Ohio Valley Bank, N. S. Pittsburg, Pa.

СКРЕНТОН, ПА. Братство сьв. Василія Вел., від. 229. заявляє, що річний мітінґ відбув ся дня 17. грудня, у гали церковній на якім вибрано новий уряд як слїдує: предс. М. М. Югас, адреса його: 1 Гікори стр.; заступ. предс. Гр. Розділський; касієр В. Гойдич; заступ. касієра: Мих. Ґазда; секретар і орґанізатор Мих. Колодій; заступ. секретаря Стефан Цюрій; контрольна комісія: Ілько Гоменчук, Андр. Костич і Іван Зубаль; капітан В. Гойдич; дверник Мих. Гінько; хорунжий Сем. Романяк; дозорця хор., головний: Гриць Ізак, в Скрентон; Мик. Гінько в Тейлор; Вас. Гойдич на Трипс Парк і Волод. Гойдич на Найн Брук. Кождий хорий член має повідомити про се предсідателя, М. Югаса, а сей має повідомити Головного дозорця хорих, Гриця Ізака, аби сей кождого хорого точно оглянув. — М. М. Югас, пр., Мих. Колодій, секр.

ГУДЗОН. Н. Й. Братство Сьвщмуч. Йосафата, від. 273. повідомляє всїх членів, що вибрано на річнім мітінґу новий уряд на рік 1912 як слїдує: Василь Осичка пр.; Вас. Бічак з. пр.; Василь Хома, секр.; Яким Канцар, з. секр.; Петро Лубянецький кас.; Йосиф Кочан з. кас.; Олекса Мицьо доз. хорих. Мітінґи відбувати ся будуть що 3-ої неділї в місяци, о 3-ій годинї по полудни. Позамісцеві члени мають зголошувати ся на адресу секретаря: Wasyl Choma, Box 104, Hudson, N. Y.

ПОРТ БОВКЛЕЙ, ПА. від. 223 повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано новий уряд як слїдує: Дан. Цєплий, предс.; Ник. Терефенко, місто предс.; Никола Ярош, кас.; Іван Каршин, заст. кас.; Вас. Стецула, секр. фін.; Петро Довбуш, заст секр і ґазда; Іван Малищак, рекорд. секр.; Григ. Русинко, капітан; Андрей Куземко, Мих. Пузяк і Олекса Хопяк ,хорунжі; контрольори книжок: о. Мих. Кузів, Олекса Шпак і Мих. Нагребецький; надзирателї хорих: Григорій Кузьмінський на Порт Бовклей, Па., Григ. Русинко на Бруксайд; Никола Терефенко на Джорджтавн; Л. Лабуда, дверник. Уряд повідомляє своїх членів, що в разї потреби кождий член від. 223 з Порт Бовклей має удати ся до Даниїла Цєплого на Порт Бовклей, з Бруксайд до Григорія Русинка на Бруксайд, з Джорджтавн до Николи Терефенька на Джорджтавн, а з Ешлей до Василя Стецули на 121 Ніколсон стр. Ешлей, Па. і Вілкес Барри. — Даниїл Цєплий пр.; Никола Ярош кас.; Василь Стецура скр.; його адрес: 121 Nicholson St., Ashley, Pa.

Мудрий слуга.

Був раз дурний чоловік, котрий служив у мудрого.

Одного дня післав його пан до купця по олїй. Слуга пішов і сказав насипати собі олїй в збанок. Вертаючись домів здибав він приятеля. Сей кликнув на него: „Уважай на свій олїй; з твого збанка капає зі споду!"

Дурак хотів переконатись чи справдї так і обернув збанок дном сподом до гори. Розумієсь, що весь олїй вилляв ся на землю.

Коли про се довідав ся його пан, прогнав дурного слугу геть.

І так завсїгди лїпше буває, коли дурний дїлає після свого розуму, замість щоб його мудрий вчив.

Христос родив ся!

Всі днесь чуємо ангельську мову,
Наче далеко десь арфи грають,
Благовістять нам ясну обнову...
В воздусі бачим постать чудову:
Для нас **Надію** неба зсилають.

Сонце к' нам лине, мінить ся, грає.
Ангельські крила бють мраки сині.
Хоть ніч кругами — наче свитає,
Неначе небо для нас ся втвирає:
Бо днесь **Любов** на земленьку лине.

Христос ся родить!... Чуєте люди?...
Нехай сповнить ся Господа воля:
Хай мир і радість настануть всюди,
Хай щезне злоба з людської груди —
Христос ся родить — і злота **Доля**.

Христос ся родить! І я вам всім кажу:
Спішіть, щоб Йому поклон віддати.
Дитятко-Витязь побє лють всю вражу,
Зло і темрява у стіп Його ляжуть:
Бо хто посьміє на прю із Ним стати?!

І з нашої хати прожени незгоду
Днесь ся родивший Ісусе Христе...
Хай не ликують люті Іроди,
Хай і у нас ся нинька народить:
Любов, Надія — Доля сріблиста.

Антін В. Сербенський.

КАЛЄНДАР.

ГРУДЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
4	Четвер	Анастазії
5	Пятн.	10 муч. в Криті
6	Субота	Навеч. Рожд.
7	Неділя	Рожд. Христове
8	Понед.	Собор Пр. Богор.
9	Вівтор.	Сьв. Стефана Пмч.
10	Середа	20.000 муч. в Ник.

НОВИНКИ.

¶ Поворот предсідателя Р. Н. Союза, п. Д. Капітули до Америки. З початком минувшого місяця повернув опять на родину предсідатель Р. Н. Союза, п. Дм. Капітула. Протягом двох місяців він гостив в Галичині і в Чехах, в Карльсбаді, ратуючи своє здоровлє, підрване важкою працею і клопотами, полученими з його важким урядом. Підчас свого побуту в Галичині звидів п. Капітула старий княжий город Львів, оглядаючи усі наші інституції, та на відуючи редакції важнійших часописий. Короткий свій час побуту у Львові використав вповні, щоб познакомити наших чільних людий з нашим житєм-бутєм, нашими ідеалами, та постулятами. Опісля лічив ся п. Капітула у Карльсбаді, а відтак повернув впрост у Ню Йорк. Короткий побут улюбленого нашого предсідателя в купелях не був в силі відразу привернути йому усе потеряне здоровлє; всеж таки повернув він о много кріпший і здоровший, як був виїхав, та се вже лиш питанє кількох тижнів часу, щоб він опять з давною силою, здоровлєм і енерґією взяв ся до праці для добра і на славу нашої орґанізації. А сего йому від серця желаємо.

¶ Морд 147 дівчат не покараний. „Невинний! Розбійник! Мордерця!" На сходах, що ведуть до кримінального суду в Ню Йорку, лежав 27-го грудня якийсь чоловік, і спазматично ридаючи кликав повисші слова. Він стратив сестру, яка згоріла живцем підчас звісної катастрофи „Asch Building", де в марті 1911 р. 147 дівчат найшло страшну смерть. Круг нього стояла густа юрба людий, передовсім свояки і родичі погибших дівчат. „Гарний край Америка!", чули ся іронічні дотинки; а многі затиснеными кулаками грозили в сторону, де двох людий під охороною поліції поспішно опускали судовий будинок.

Так покінчив ся кількатижневий процес, який тутешна прокураторія виточила Ісаакови Гарріс і Максови Бланк за легкодушне спричиненє смерти 147 занятих у їх майстерни дівчат, через вопіюче до неба о пімсту поминенє і легковаженє найпримітивнійших средств осторожности. І хоть в часі розправи сотки сьвідків зізнали, що двері в будинку були позачиняні на ключ, хоть на доказ принесено і самі двері, на пів звуглені і спалені, однак з зачиненими замками, суд порішив, що властителі суть невинні наче новонароджені діти і звільнив їх від вини і кари. Ходять однак слухи, що нюйорський прокуратор зовсім невдоволений таким вислідом і задумує вести борбу дальше. Чи з таким самим результатом?

¶ Галицький сойм. Польські часописи приносять вістку, що галицький сойм буде скликаний на довшу сесію, котра зачне ся дня 15-го січня 1912 р.

¶ Розбитє української соціял-демократії в Галичині. Скорше чим хто надіяв ся, стало ся в українській соціяльній демократії щось такого, на що вже заносило ся з початком сего року. Поважна часть укр. соціялістів побачила, що політика пп. Ганкевича, Меленя і Вітика, є крайно шкідлива для інтересів соціялістів-Українців і що ті панови запрягли ся без протесту до триумфального воза історичної Польщі, хоч намальованого на червоно. Польські соціялісти потрафили загіпнотизувати на якийсь час своїх українських товаришів бляґами про міжнародне братерство, а самі захопили тимчасом всі позиції по містах, а передовсім фахові орґанізації і „каси хорих". Українські соціялісти вірили, що польські „товариші" схочуть перевести свої декламації про рівноправність всіх народів в житє, як раз в тих орґанізаціях тим більше, що поважна часть, декуди навіть більшість членів тих орґанізацій належить до української народности. Розходило ся о признанє відповідного заступництва для Українців в управі тих орґанізацій, о признанє прав українській мові в тих інституціях і на конець о признанє українським соціяльним демократам одного мандату у Львові. Польські соціялісти не хотіли о тім навіть чути, називаючи ті слушні домаганя, „націоналістичним шалом", який тільки шкодить інтересам соціяльної демократії в загалі, а виходить на користь буржуазії і націоналістам: українським соціялістам позволили ласкаво убігати ся о мандати в руських виборчих округах, а для „добра соціялістичної справи" взивали загал українського робітництва до безоглядного послуху всяким Гудецам, Діямандам, Гавзнерам і Виросткам. Поважній части укр. соц. демократів не стало вже терпцю і в імени тої ґрупи д-р Юліян Бачинський, написав брошуру, в якій підвав острий, але оправданий критиці поведенє польських соціялістів супроти Українців. Се збентежило так Поляків як і польонофільську ґрупу серед укр. соціялістів, до якої зачисляє ся Ганкевич, Мелень і Вітик. Партійний конґрес української соціял-демократії, який відбув ся у Львові на дни 3-го грудня м. р. мав здавити „націоналістичну гидру" і пп. Вітик, Мелень і Ганкевич виставили проти неї гармати найтяжшого калїбру. Але національні соціялісти не злякали ся терору польонофілів і опустили конґрес в числі 32-ох делєґатів (усіх делєґатів було 84, поміж ними 13 неправних, бо не заступали ніякої орґанізації), а тепер працюють над основанєм самостійної української народно-соціялістичної партії, на взір чеської, яка при послідних виборах стерла на прах чеських централістів. — Честь і слава тим українським соціялістам, що почутє народної окремішности і достоїнства поставили висше, як всякі шумні, і неможливі до здійсненя декламації про інтернаціоналізм. Ми радіємо, що і між галицькими соціялістами насилуваний до тепер народний дух, народна ідея, найшли належне узгляднення.

¶ Ще одна війна. Вже від довшого часу старає ся Росія забрати собі Персію. Тепер, коли Персія ослаблена внутрішними революціями, зажадала Росія від неї усуненя Американця, Шустера, який енерґічно реформував перські фінанси і тим способом в коротці мав запевнити цілковиту фінансову независимість Персії. Перський парлямент не згодив ся на домаганя Росії, а у відповідь на се російське військо дістало приказ машерувати до перської столиці, Тегерану. Перське населенє страшно обурене на Росію, почало збирати ся народні віча, на котрих проголошено сьвяту війну проти Росії. Та хоть як слушна була справа насилуваної Персії, як сьвяте і слушне обуренє населеня — вони не могли устояти ся проти брутальної сили північного медведя. Козаки підходили під столицю і не було иншої ради, як уступити перед насильством. І рада перських міністрів згодила ся на домаганя батюшки і усунула Шустера. Сей розпучливий крок міністрів які не бачили иншого виходу, як уступити, не найшов однак одобреня перського парляменту. Тимчасом Росія, після телеґрамів, мимо цілковитої згоди перського уряду на усі її жаданя, по варварськи ґаздує дальше у чужім краю. Ціла північна часть країни, куди переходили російські башибожуки, є вкрита тисячами трупів мужчин, жінок, дітий і старців, покалічених і безображених в огидний спосіб. Цілою провиною нещасних було се, що вони случайно найшли ся на тій дорозі, кудою йшли опричники кривавого царя. Десятки тисяч вдів і сиріт мре голодовою смертю. Персія відкликала ся о поміч до цілого цивілізованого сьвіта. Шустер находить ся все ще в Тегерані, в столици Персії, та жде на іменованє свого наслідника, щоб йому передати уряд.

¶ Поділ Хін. Кривава революція в Хінах добігає кінця. Після остатних вістий, цісар враз з усею своєю родиною згодив ся зреґнувати з престола. Отсе і заявив цісарсьсий повномочник, премієр Юан-Ші-Кай на засіданю відпоручників обох воюючих партій; іменно оба ворожі сторонництва заключили завіщенє оружія і ведуть тепер мирні переговори в Шанґаю. І як звичайно підчас всяких переговорів, так і тепер кожда партія хоче виторгувати як найбільше для себе. Правительство хоче переформувати монархію з як найширшою конституцією, революціонери не хочуть відступити від републики. І сі послідні зробили проєкт, щоб рішенє віддати. під всенародне голосованє, на що однак заступники династиї ніяк не хотіли пристати, побоюючи ся, що за монархічною формою правліня заявить ледви декілька провінцій, а подавляюча більшість буде голосувати за републикою. І так як стоять справи днесь, то значить на випадок, коли не вмішає ся ніяка посторонна держава, то за два, три тижні прибуде ще одна република — Хіни. Річ природна, що так як і кожда людина в приватнім своїм житю, так само і держави, мають своїх „щирих приятелів" які показують ся спеціяльно в часі скрутного положеня. Таким „щирим приятелем" Хін показала ся Росія. Вона на дни 28-го врудня зажадала, щоб хінський уряд зреґнував урядово зі зверхництва над Монґолією і Туркестаном, які мають стати независимими державами під протекторатом Росії. Хінський уряд отверто признав ся, що в теперішну пору сему спротивити ся не має сили і лишає Росії вільну руку. І сейчас, таки того самого дня, вступив на престол Монґолії Кутукту-хан, привертаючи тим способом опять до житя колишню величезну державу, яка в XIII-ім столїтю сягала від берегів хінського моря аж по українські степи і під якої напором упала роздроблена на дрібні уділи княжа Русь-Україна. В сей спосіб на дни 28-го грудня 1911 стала ся історична подія перворядної ваги, яка відразу змінила ціле політичне положенє в Азії. Сей крок Росії викликав в політичних кругах в Вашінґтоні переполох і Злучені Держави суть готові як найенерґічнійше запротестувати проти прилученя до Росії сих двох велитенських провінцій. Притиснений з двох боків хінський цісарський двір цілковито скапітулював і здав ся на ласку і неласку народа. І так за дуже короткий час має зібрати ся конституанта, зложена з вибраних людом послів і тії будуть рішати, яка форма правліня має наступити в Хінах.

¶ Страх перед відродженєм українства. Російські кнутовладці лякають ся остатними часами більше як коли грізної для них української небезпеки, тому хотять здавити український рух. Так от на днях заборонили харківським Українцям сьвяткувати ювилей уродин Маркіяна Шашкевича. Сї заборони одначе не здавлять могучого українського народу в Росії, а противно готові причинити ся скорше до вивободженя з вражих насильних кайдан неволі.

Грицько Коваленко.

ЗРАДА.

Драматичний епізод у трьох актах із початку XVIII віку.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Ященко Іван, сотник немолодий, дуже повний.
Марія, його жінка, літ 25.
Палажка, служниця Марії, вдова.
Колодій Петро, значний козак.
Данко, його джура.
Козак дуже старий.
Значні і прості козаки, селяни, Москалі.
Діється в сотенному місті, в полку Переяславському в домі сотниковому, 1708—1709 р.

АКТ ПЕРШИЙ.

Велика хата в домі сотниковому, перша од сіней. На стінах олійні портрети Б. Хмельницького і Мазепи і ще кількох знатних осіб. --- Стіл і лави, застелені килимами.

I.

Ященко, убраний просто і легко; Марія біля відчиненого вікна.

Ященко: Ізнов я маю од ясновельможного наказ вести сотнян.

Марія: Куди?

Ященко: На Десну, а далі вже куди там доведеть ся — не відомо... Коли у Крим, у Польщу. то дарма; а як у тую клятую Інфляндську землю... То я вже думаю, чи не післати замісто себе кого молодшого... Бо вже мені не служить і колишня сила, і здоровє. Ізнов у мене поперек болить, неначе хто гризе його зубами, і ниє у кістках.

Марія: Се тобі звичайно так буває у дощову пору. Ось уже кілька день не видно сонця, та дощ, та негода; видко на осінь повертає.

Ященко: Ти-б загадала на ніч наготувати мені якої масти або що. Оттам у молитовнику десь я записав одну добру масть, що мені той Лях порадив. Добра масть.

Марія: Я наготую звичайної масти, що тобі помагає.

Ященко: Та на вечерю коли-б чого такого горячого та з перцем, може-б воно чи веселіще було... (Визирає у вікно). Отже й капосні хлопці: не зачинили хвіртки, а свині й налізли до ожередів. Палажко! Біжи, погукай отих капосних Грицька та Данька, я їм задам! (Палажка озиваєть ся з другого покою: Зараз!)

Марія: Коли-б не мокро та не хмарно, пішла-б погуляти туди, за гай, на гору.

Ященко: Чогось ти сумна та невесела, моя голубко. Я здавна помічаю: як хмарна та дощева пора, — тобі сумно.

Марія: Я колись любила хмарну пору. Так тихо, поважно. А тепер не люблю. Бо не можна мені йти гуляти. Ось неділя, а я мушу сидіти в хаті.

Ященко: Чого тобі так подобаєть ся ходити за ліс, на гору?

Марія: У ясний день звідти видно — Дніпрові гори. Там десь далеко-далеко на захід — неначе синіє хмариночка, — то Дніпрові гори. Я їх люблю.

Ященко: І що з їх? Я знаю, тебе тягне туди, у свій край, за Дніпро. А там що? — Руїна!... Немає там добра й спокою... Тільки тут, по сей бік Дніпра, в Гетьманщині й можна жити. Ляхам і Татарам сюди далеко. Живемо тут під рейментом мудрого гетьмана і під міцною рукою царя, заводимо оселі, хутори, худобу...

Марія: Не самою худобою жити... Я там зросла, там, за Дніпром, і мені все снить ся той край, нещасний, зруйнований, кровю залитий, а все милий мені.

Ященко: Сумно то мені. Знаєш, Маріє, здавна і доси ти мені мила. Гадав, звикнеш у добрі й супокою... Хиба я скривдив тебе? Або нам не добре жити?

Марія: Я вельми вдячна тобі, мій пане, поважаю тебе і все пильную, аби тобі догодити.

Ященко: Я се знаю. Вірнішої і ліпшої дружини як ти, може й на сьвіті не найдеш. Та все до мене ти наче холодна, і все сумна. Неначе душа твоя десь не тут, а там...

Марія: Що маю чинити... Я-б рада забути, та видно не забуваєть ся те, що за молодого віку діяло ся. А там-же я зросла, там і неня моя вмерла.

Ященко: Який би я був радий та щасливий, коли-б ти була до мене щиріща.

Марія: Я ніколи не промовила тобі нещирого, неправдивого слова...

II.

Палажка іде із сіней, за нею слуга.

Палажка: Уже свині повиганяли.

Слуга: До нас прибув якийсь значний козак, а з ним і джура.

Ященко: Хто-б се? Іди-ж, хлопче, візьмеш у їх коні, а я вийду стрічати. (Надів жупана і пішов, за ним слуга).

Марія: (визирає у вікно). Хто-ж се і звідкіля?

Палажка: (Визирає). Наче Запорожець, та який гарний! Витають ся з паном...

Марія: (Стурбована). Ах, се-ж він!

Палажка: Чого-ж, моя пані, турбуєте ся? Хто він? Ваш ворог?

Марія: Се він... Ах, се він... Не питай, серце...

III.

Петро Колодій і Ященко входять.

Колодій: (кланяєть ся). Витаю щирим козацьким уклоном шановних господаря і господиню.

Марія: (кланяєть ся). Спасибі.

Ященко: Дякуємо панови, що завитав до нашої господи. Просимо сідати. (До Марії:) Нехай би наготували там де-чого, щоб добрим людям підкрепити ся з дороги. (Марія і Палажка вийшли).

Ященко: А ваша милость у Січи пробуваєт?

Колодій: Бував я скрізь, а тепер саме іду з Січи. Запорожці, брати наші милі, бажають щастя і сили козацтву городовому і хотять у купі з ними та в згоді стояти за добро і волю неньки нашої України. А що бували иньшим часом сварки, то все нехай забудеть ся. Бо то все повстало більше з приводу ворога душ християнських та заходами лукавих сусідів наших.

Ященко: Од віку славне лицарство січове єсть корень і твердиня нашої сили і слави. Длятого називає ся козацтво Українське Запорозьким; длятого і я, недостойний, за щастє маю титулувати ся сотником війська Запорозького.

Колодій: Нехай же буде згода! Бо згода нам тепер особливо потрібна, коли Україна у великій напасти. Турчин, Швед і Лях і Москаль обсіли нас, і вже скоро зникне козацька сила, що колись була славна по цілому сьвітови. Незгоди та сварки наші довели до того Україну. як у тій новій думі мовить ся:

> Жаль ся, Боже, України,
> Що не в купі має сини.
> Один живе із погани,
> Кличе: сюди, отамани!
> Другий Ляхам за гріш служить;
> По Вкраїні і той тужить:
> Мати наша старенькая,
> Чом ти вельми слабенькая!
> Третій Москві вже голдує
> І їй вірно услугує...
> Немає ладу, єдности. — немає спокою:
> През незгоду всі пропали,
> Самі себе звоювали...

Ященко: Так, я чув сю думу, вона десь недавно складена. Чутка йде, що зложив її сам Ясновельможний Рейментар.

Колодій: А хоч би й так, то хиба неправда. Пан гетьман ліпше всіх бачить, у чому наше лихо. Як той казав: до булави треба голови. А я маю листа до вашої милости од Кошового. Декому з тутешньої старшини вже одвіз листи. А тепер їду до Батурина.

Ященко: До Батурина? Може і до Ясновельможного?

Колодій: Може пощастить і його бачити. Мені вже доводило ся сього літа бути у Батурині.

Ященко: Як же там ся має старшина генеральна? Як сам Ясновельможний?

Колодій: Турбота йому велика. Він за всіх, за всіх нас клопочеть ся. А літа його вже великі. на силі підупадає... Старий і слабий тілом, а дух ще орлиний! О, я бачив його на бенкеті... Його душа — огонь, замурований у камені, що як вирветь ся, то запалить пів сьвіта...

Ященко: То ваша милость більше у Січі пробуваєш?

Колодій: У Січі — звичайний притулок вольному козакови. Тільки я більше мешкаю за Дніпром, де Богуслав і Корсунь.

Ященко: Довело ся й мені побувати за молодих літ у Січи, та не на довгий час. Ходив і в Польщу із Ясновельможним, 705 року, за Злуч, аж до Львова і Дубна. Прекрасний, роскішний край, та ладу немає, через дурний розум панів. Був раз і в Москві, їздив по грамоту на свої маєтки. В Московщині люди вбогі, живуть як у хлївах, немає їм ні волі, ні просьвіти. Про те свої звичаї боронять кріпко, за православну віру та за царя кожне вмерти раде... А всякого, хто голить бороду, курить люльку, або вміє по латині — вважають за єретика. Се вже цар Петро позаводив, як і в нас, звичаї, що вже й там поміж боярами стали голити бороди, вчити ся по школах.

Колодій: Я все те бачив. О, велика земля Московська, здаєть ся, й краю їй немає, особливо туди, на Північ і на Схід. Та дика, непрохідна та земля, болотами, лісами поняла ся. І люди в тяжкому ярмі, у рабстві. Широка єсть земля Московська, та тісно там і сумно жити людям. І дивно, як те царство вдержало ся, не завалило ся!...

Ященко: Москва на злиднях збудована і злиднями годована. Та сила їх у тому, що всі вони царя раби покірні. Там усі гурту держать ся, там — єдність, хоч і рабська, — тим вони могучі...

Колодій: Коли-б то в нас завести єдність та не рабську, а братерську! Ото-б була щаслива й вільна Україна, і ворогам страшна.

Ященко: Видно, ще наші люди не можуть обійти ся без ярма, без сильної руки. Бувало волі в нас богато, а братерства мало. Ніхто не хоче слухати начальників, а кожний хоче бути паном. Хиба не бувало в нас по два й по три гетьмани разом? Один на другого йшов війною, і край наш милий огнем і мечем плюндрували. Се вже за сього мудрого гетьмана утихомирило ся в нас, та й то лиш по сей бік Дніпра, де близше до Москви. А там у Полтавському полку і далі в Полі — там і доси оглядай ся, чи не визирнуть де харцизяки. Чи давно-ж то навіжений Петрик із Татарвою наміряв ся порізати усіх людей статочних, аби голоколінки пяні панували... Хвалити Бога, тепер у нас жити сяк так можна. Тільки й дошкуляють нам оті походи. Що вже втратило ся на їх військо, то й кінця немає. Ми здавна звикли воювати з Татарвою, Ляхами, а нас женуть на Північ, в Інгерманляндію, в ліси, болота; та ще й віддають під команду московських Німців. О, то сам нечистий вигадав московського Німця. Німець у Німеччині — добрий чоловік; і з Москалем іще можна жити. А як Німець на московській службі, — то лиха година.

Колодій: Тай поміж московськими панами немало єсть таких, що на їх плачуть ся наші люди.

Ященко: О, богато єсть. І не дай Боже попасти під їх команду. Ось я знов маю наказ вести сотнян на Десну. А далі куди доведеть ся — не знаю. Гадаю, щоб післати замість себе кого молодшого, та бою ся гніву Рейментарського. А я вже не молодий, послужив не мало, нехай би ще молодші послужили.

Колодій: Іще пан сотник кількох молодих за пояс заткне.

Ященко: Де вже нам, де вже!

IV.

Марія ввійшла.

Марія: (до Ященка). Там усе наготовлено.

Ященко: Просимо підкріпити ся з дороги.

Колодій: Я маю де-що переказати панови на самоті.

Ященко: Добре. Ходім же до того покою, (до Марії) і щоб до нас ніхто не йшов.

Марія: Добре.

(Колодій і Ященко пішли до иньшого покою і зачинили ся).

Марія: (сама) Жаль ся, Боже, жаль ся, Боже...

V.

Палажка іде з сіней.

Палажка: Там його джура, молодий козак, із нашими козаками розмовляє, та такий жвавий!... Моя пані плачуть? Чого се?

Марія: Ах, так сумно... Сумно чогось. Я-ж гадала, що на віки втекла вже з під Немирова, що все забудеть ся, минеть ся...

Палажка: Хоч не забуло ся, та минуло ся. Там вам тяжко було покидати рідний край, і добро, і матчину могилу... За те знов тут придбали маєтки і честь, бо тепер ви пані сотникова. Туд од Ляха далі, затишніще. Хоч не забуло ся, та минуло ся.

Марія: На лихо мені, і не минуло ся.

Палажка: Будемо краще розмовляти про що иньше.

Марія: Добре.

Палажка: Який гарний козак сей, як орел! Джура його мовить, що се ватажний козак, сей Петро Колодій; його, мовить, і Татарва, і Ляхи знають, і в Москві про його чували. А як глянула я, — не надивила ся-б.

Марія: Він теж із під Немирова.

Палажка: То пані знали його там? То се він нагадав вам про Немирів?

Марія: На моє лихо... Жаль ся, Боже!

Палажка: То пані його колись там добре знали? Якже його не покохати? Хиба можна такого не покохати?

Марія: Так наче ти його вже покохала?

Палажка: І, куди вже мені.

Марія: То ліпше мовчи.

Палажка: Або я що?

Марія: Мовчи до віку про се. Ані слова, ані пари з уст.

Палажка: Мовчати-му... Так ось де воно, те лихо... Моя пані мила! Я до віку мовчати-му... Покрий і заступи нас од напасти, Мати Божа.

Марія: Ти мовила, там джура гуляє. А його-ж треба нагодувати і напоїти. Поклич його сюди.

Палажка: Добре, я покличу. (Пішла).

(Дальше буде).

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Череммак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2040 КВІТ $700.00
на сімсот долярів, котрі п. Матрона Ґарбера отримала як посмертну запомогу по мужу Даньку з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ґлен Лайон, Па. дня 8. грудня 1911.
Матрона Ґарбера.
Сьвідки:
Николай Гриник,
Андрій Зувіцкий.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 27.
Микита Сийчак предс.,
Алекс. Фринцко секр.

Ч. 2071 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі місцевий уряд отримав як похоронні кошта по Мих. Сеник з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Маганой Плейн, Па. 9. грудня 1911.
Николай Сеник.
Сьвідки:
Олекса Заґібайло,
Михаіл Гевчук.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 28.
Юліян Муха предс.,
Іван Криба секр.

Ч. 2072 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Марія Гавран отримала як посмертну запомогу по мужу Якимі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Сімпсон, Па. 9. грудня 1911.
Марія Гавран.
Сьвідки:
Теод. Гавран,
Дм. Єдинак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 43.
Мих. Онуфряк предс.,
Ілько Ґарбера секр.

Ч. 2074 КВІТ $175.00
на сто сімдесять пять долярів, котрі місцевий уряд отримав як похор. кошта по Онуфрію Кушляк з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ст. Люіс, Мо. (дати не подано) 1911.
Петро Кушляк.

Сьвідки:
М. Петровський,
Д. Микитяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 179.
М. Петровський предс.,
Д. Микитяк секр.

Ч. 2078 КВІТ $800.00
на вісімсот долярів, котрі п. Анастазія Чорнева отримала як посмертну запомогу по мужу Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Джерзі Сіті, Н. Дж. 10. грудня 1911.
Анастазія Чорнева.
Сьвідки:
Сидор Хитрин,
К. Піддубчишин.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 70.
Ст. Милянович предс.,
Антін Онисик секр.

Ч. 2079 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Теодор Чорневий отримав як посмертну запомогу по браті Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Джерзі Сіті, Н. Дж. 10 грудня 1911.
Теодор Чорневий.
Сьвідки:
Сидор Хитрин,
К. Піддубчишин.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 70.
Ст. Милянович предс.,
Антін Онисик секр.

Ч. 2080 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Йосиф Блаґітка отримав як посмертну запомогу по жені Анні з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Буфало, Н. Й. 8. грудня 1911.
Йосиф Блаґітка.
Сьвідки:
Павло Левкуц,
Іван Бурштинський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 127.
Андрей Грех предс.,
Андр. Бумбар секр.

Ч. 2081 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Мих. Петранич отримав як посмертну запомогу по жені Насті з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Мадера, Па. 16. грудня 1911.
Михайло Петранич.
Сьвідки:
Йосиф Ялечко,
Гнат Пилип.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 294.
Гнат Пилип предс.,
Петро Ґарбіньский секр.

Ч. 2082 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Яким Рапач отримав як посмертну запомогу по жені Юстині з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Майнерсвіл, Па. 18. грудня 1911.
Сьвідки:
Михайло Гнат,
Фецко Гуртак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 78.
Василь Крамар предс.,
Йос. Вайда секр.

Ч. 2084 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Ілько Грицик отримав як надзвичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Діксонвіл, Па. 10. грудня 1911.
Ілько Грицик.
Сьвідки:
І. Артимович,
Андрій Мачуґа.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 182.
Николай Комар предс.,
В. Кулчицький секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Братство сьв. Володимира, від. 65, подає до відомости, що на річнім мітінґу 9. грудня 1911 вибрано новий уряд на рік 1912 як слідує: М. Синко, пр.; Й. Ільків, з. пр.; М. Процак, кас.; С. Матлаґа, з. кас.; С. Бобер, секр рек.; М. Голубець, з. секр; М. Ліба і Ів. Панчак, контр.; К. Качуряк, кап.; Й. Ткач і О. Зузяк, дверн.; П. Дончак до фани; Й. Ткач до фляґи; С. Пилип і Ів. Петрочко, доз. хорих. Мітінґи відбувають ся кожду другу суботу по 1-шім в гали Вас. Левчика під ч. 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

МАГАНОЙ СІТИ, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 222, подає до відомости, що на річнім мітінґу дня 10. грудня вибрано слідуючий новий уряд: Й. Качмарчук, предс.; А. Хомик, заст. предс.; В. Красічинський, кас.; Д. Гуменюк, заст. кас.; М. Кохан, секр.; Я. Семенюк, заст. секр.; І. Гулик і І. Хромок і Ф. Майкович, контрольори; М. Гуменюк, І. Мостовик, П. Тинью і П. Сипінь, дозорці хорих; Ф. Слівінський, капітан; А. Ґовча, заст. кап.; Л. Віклюк, дверник.

САЙКСВІЛ, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 129, подає до відома, що на рік 1912 зістали вибрані слідуючі урядники: І. Ковалик, предс.; Г. Темнюк, І. Оленич і Й. Кренцїґлова, заст. предс.; Н. Домбровський, кас.; А. Прочко, секр. І. Сабарич і Г. Дїтняк, контр.; С. Чеклинський, доз. хорих; Й. Урам, кап.; В. Мороз, хорунжий.

НЮ ФЛОРЕНС, ПА. Братство сьв. Василія, від. 113, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 17. грудня вибрано отсей новий уряд: С. Бич, предс.; Л. Максимчак, заст. предс.; А. Міхневич, секр.; М. Бабич, доктор; Ю. Глушко, дверник. — Мітінґи відбувають ся в неділю, в першу неділю по 15-тім, а коли 15-ого припадає в неділю — то в сю неділю. — Andrew Michniewicz. Box 34, New Florence, Pa.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, подає до відома, що на річнім мітінґу, відбувшім ся дня 17. грудня вибрано слідуючий уряд: Ів. Собчак, предс.; Ол. Трач, секр; М. Воляник. касієр; Ів. Білань, Ів. Дешевський і Роман Якимчук, контрольори. Заразом повідомляю позамісцевих членів, що в справах братських належить удавати ся на адресу: Alex Tracz. 741 R. R. St. Allentown, Pa.

ЮНҐСТАВН, О. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 140. повідомляє, що на піврічнім мітінґу дня 10. грудня вибрано отсих урядників: А. Литвин, предс.; Г. Думний, заст. предс.; П. Секела, кас.; А. Волощук, заст. кас.; В. Скиба, секр.; М. Кибала, записник; В. Савіцький, заст. писаря; Т. Цибиняк, кап.; М. Мируїч, поліц.: І. Лопушанський, А. Пірко і Р. Гіль, орґанізатори; М. Мирдич, А. Пірко і Ю. Литвин, надз. хорих; С. Федорчик. заст. надз. хор.; М. Прокопенко і М. Багній, поліц.; В. Хумик, заст. пол.; В. Савіцький і Р. Гіль, контр.; Г. Думний і М. Кіхтон, чл. мир. суду; В. Савіцький, секр. мир. суду. — Ухвалено, що котрий член не буде ходити на мітінґи, мусить платити кару 50 ц., а урядник 1 дол. Котрі члени не вирівнають своїх довгів до кінця сего року, зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. — А. Литвин, предс.; П. Секела, кас.; В. Скиба, секр.

Порт Джервіс, Н. Й. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 198, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 17. грудня вибрано отсих нових урядників: М. Ванко, предс.; І. Шевчук, заст.; предс.; М. Кухтяк, скарбник; А. Білик, заст. скарбника; Ф. Бернад, секр.; К. Крамар, заст. секр.; Н. Кавалїц і Й. Каспер, контр.; М. Вусик, і К. Поддубчишин, надз. хорих; Ф. Бернад, орґ.

Бофало, Н. Й. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 15, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 16. грудня вибрано слідуючий новий уряд: Д. Котелець, предс.; Д. Зинчак, заст. предс.; О. Гриньків, секр.; Д. Мидзян, заст. секр.; Й. Пятак, кас.; М. Костецький і М. Вироспко, надз. хорих; М. Гаравуз, І. Шафран і Д. Рижик, контр. комісія; П. Сивик і І. Олїяр, хоружні; Т. Миґаль, маршалок; С. Лещишин, дверник. — Онуфр. Гриньків, секр.

Гавторн, Ілл. Братство сьв. Михаїла, від. 242, подає до відома, що на річнім засіданю вибрано отсих урядників: А. Дячишин, предс.; Г. Гринишин, заст. предс; Д. Лантвіт, кас.; Ю. Бойчук, секр.; В. Терлецький, заст. секр.; П. Шумський і Г. Гринишин, конт. комісія; Г. Гринишин, надз. хорих. — Ю. Бойчук, секр.

Нюарк, Н. Дж. Тов. Богдана Хмельницького, від. 133, подає до відомости, що на річнім мітінґу дня 2. грудня с. р. вибрано слідуючий уряд: В. Кохалевич, предс.; С. Головчак, заст. предс.; М. Маюрчак, кас.; О. Чехович, заст. кас.; Т. Брик, секр. рек.; Роман Куницький, секр. фін., 77 West Str., Newark, N. J.

Ембрідж, Па. Братство сьв. О. Николая, від. 276, повідомляє всїх своїх позамісцевих членів, що на річнім мітінґу дня 10. грудня с. р. вибрано отсей новий уряд: В. Татомір, предс.; А. Цебак, секр.; І. Палиця, кас.; Т. Гусак, і С. Гомзяк, контр.; В. Уштан і Ф. Тančак, надз. хорих. — Розмет і всї письма належить присилати на адресу секретаря: Andrew Cebak, Box 443, Ambridge, Pa.

Голден, В. Ва. Бр. сьв. о. Николая, від. 298, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий новий уряд: Й. Румак, пр., А. Крупа, заст. пр., Ів. Овоц, кас., І. Котелец, заст. кас., І. Куснірчук і М. Овоц, дозорці хорих, В. Бек, секр., Гр. Цюрило, заст. секр., М. Петрочко, дверник.

Елїзабетпорт, Н. Дж. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142 повідомляє, що на дни 16. грудня с. р. відбув ся річний мітінґ на якім вибрано слідуючий новий уряд на рік 1912: Я. Родзиняк, пр., Ю. Родзиняк, з. пр., Я. Цурчак, кас., І. Цурчак, з. кас., А. Дронжевський, скр. фін., Д. Павук, скр. рек., Н. Ковалєчук, з. скр., Т. Жилка і В. Бернат, контрольна комісія, С. Родзиняк, І. Лещак, М. Стадник, В. Дорош, І. Жидзік, назирателї хорих, П. Мамчак, хорунжий, М. Богач, дверник, Е. Мамчак, орґанізатор. Мітінґи будуть відбувати ся в кожду другу суботу по першім. Повідомляє ся всїх що в місяцях січню і лютім будемо принимати нових членів до Братства без вступного, до Р. Н. Союза після статутів. — Я. Родзиняк, пр., А. Дронжевський, скр.

Е. Гемонд, Інд. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 226, подає до відома, що на своїм річнім мітінґу, який відбув ся дня 11 грудня, вибрано опять старий уряд. Мітінґи будуть відбувати ся у гали на Колумбія Авеню, число 1126. — Андрій Мищишин, пр., Теодор Папуґа, кас., Козма Остаф, секр.

Лїтсдейл, Па., Бр. сьв. П. і П., від. 110, повідомляє, що вибрано слідуючий новий уряд на рік 1912: І. Тигоць, пр., П. Смоленський, кас., А. Ромян, скр. — А. Роман, скр.

Травгер, Па. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 25, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 10. грудня вибрано слідуючий новий уряд: А. Филяк, предс.; Д. Тарбай, заст. предс.; А. Співак, секр.; І. Ющак, заст. секр.; Д. Баницький, кас.; О. Козак і Г. Баюс. контр.; В. Ющак і В. Сушко, дозорці хорих; Я. Ющак, капітан; П. Смеречняк, хорунжий; П. Кіцей, дверник. — Котрі члени не можуть задля великого віддаленя ходити точно на мітінґи, нехай всї письма присилають на адресу секретаря: Anthony Spiwak, Calumet, Pa.

Усїх Вп. п. місцевих секретарів відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубрицї „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнійше в понедїлок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнійше як в понедїлок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

Позір!

усі ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усіх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи“ після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. . . . .

Имя і назвиско моє звучить . . . .

. . . .

Моя стара адреса звучить . . . .

. . . .

Прошу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка звучить . . . .

. . . .

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.